PRINOSI ZA ŽIVOTOPIS HUMANISTA, ZNANSTVENIKA I SPORTAŠA ŽARKA DOLINARA

CONTRIBUTIONS TO THE BIOGRAPHY OF HUMANIST, SCIENTIST AND ATHLETE ŽARKO DOLINAR

Dragutin FELETAR
PMF, HAZU Zagreb
Koprivnica
Trg Mladosti 8
drago@meridijani.com

Branko PLEŠE
Povjesničar sporta
Koprivnica
Podravska 9
brankopleše@net.hr

Sanja ŠVARC JANJANIN
Opća bolnica
Dr. Tomislav Bardek
Koprivnica
sanja.svarc.janjanin1@gmail.com

Primljeno / Received: 30. 8. 2021.
Prihvaćeno / Accepted: 3. 11. 2021.
Pregledni rad / Review
UDK / UDC: 929Dolinar, Ž.
316.663-057.85(497.5)“19/20”
796(497.5)“19/20”(091)

SAŽETAK

U nizu velikih imena koja je kroz povijest dala Koprivnica i Podravina, svakako se ističe humanist, znanstvenik i sportaš Žarko Dolinar (Koprivnica, 3. 7. 1920. – Basel, 9. 3. 2003.). U ovom radu dat je pregled podataka o životnom putu i stvaralaštvu tog značajnog Koprivničanca. Poticaj za ova istraživanja bio je kolokvij o Žarku Dolinaru, koji su 2020., a u povodu njegove stote godišnjice rođenja, organizirali Grad Koprivnica, Muzej grada i Povijesno društvo. U prvom dijelu rada iznose se poznati i dosad manje poznati podaci iz životopisa Žarka Dolinara. Kako je to za njega rekao hrvatski nobelovac Lavoslav Ružička, »Dolinar je jedan od najkompletnijih i najaktivnijih akademičara koje sam upoznao«. S obzirom da se Dolinar intenzivno bavio sportom (bio je i svjetski prvak u stolnom tenisu), znanošću (u Zagrebu i Švicarskoj), te osobito kolekcionarstvom, društvenim i kulturnim djelovanjem, njegov životopis je vrlo bogat i kompleksan, pa ovaj rad predstavlja tek mali prinos poznavanju njegova djelovanja, te je možda poticaj za nova i temeljitija istraživanja.

Ključne riječi: Žarko Dolinar, Koprivnica, Bazel, stolni tenis, znanstvena istraživanja, kolekcionarstvo, pravednik među narodima

Keywords: Žarko Dolinar, Koprivnica, Basel, table tennis, scientific research, collecting, righteousness among nations

STVARALAČKI ŽIVOTNI PUT ŽARKA DOLINARA

Humanist, znanstvenik i sportaš, Žarko Dolinar, rođen je u Koprivnici, u Frankopanskoj ulici (staroj gradskoj jezgri), 3. srpnja 1920. godine, kao drugo dijete u obitelji (stariji brat Boris bio mu je prijatelj i suradnik cijeloga života).[1] Otac, Jakob Dolinar, bio je podrijetlom istarski Slovenac, a obavljao je dužnosti visokog apelacijskog suca i vijećnika Banskoga stola, te je zbog toga češće morao mijenjati mjesto prebivališta. Za usmjerenje i životni put Žarka, važnu ulogu imala je njegova majka Franciska (Fanika, Franjica), koja je rođena u znamenitoj sportskoj koprivničkoj obitelji Friedrich.[2] Tako je Žarku omogućeno kvalitetno obrazovanje, ali i rano uključivanje u sportski život.

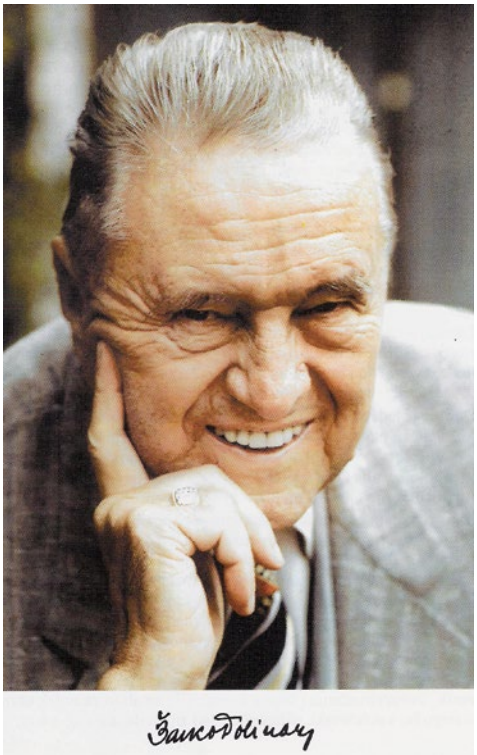

Slika 1. Žarko Dolinar, snimljen oko 2000. godine

Žarko Dolinar započeo je svoj životni obrazovni i karijerni put kao »građanin svijeta« već od svoje najranije mladosti. Poradi zanimanja njegova oca, familija se stalno selila, te je i osnovno, kao i srednje obrazovanje proveo u različitim sredinama i upijao različite kulture. To je bitno utjecalo na njegov kozmopolitizam, ali i na domoljublje. Bio je to i začetak njegova poliglotstva: odlično je poznavao sve verzije hrvatskog, srpskog i slovenskog jezika, ali je razumio češki i mađarski, sve bolje govorio njemački, te kasnije engleski, talijanski i druge jezike. To mu je otvorilo put upoznavanja naroda i zemalja širom svijeta (bio je pasionirani globtroter), ali uvelike pridonijelo njegovoj uspješnoj sportskoj i osobito znanstvenoj karijeri.

Obitelj Dolinar 1925. iz Koprivnice seli u Banat, u mjesto Jaša Tomić, gdje je 1926. Žarko započeo polaženje pučke škole. Već slijedeće godine, 1927., obitelj seli u Novi Sad, gdje Dolinar nastavlja pučku školu, koju tu i uspješno završava.[3] Klasičnu mušku gimnaziju »Kralj Aleksandar« u Novom Sadu upisuje 1930. godine (današnji viši razredi osnovne škole). Zatim se obitelj Dolinar opet seli, ovaj put u Ljubljanu, gdje 1935. Žarko nastavlja klasičnu gimnaziju, svladavši slovenski jezik za nekoliko mjeseci. Uskoro, već 1936., obitelj seli u Zagreb,[4] u kojem Žarko stječe ključna znanja za njegovu sportsku i znanstvenu karijeru. Tu je nastavio i završio klasičnu gimnaziju kod salezijanaca, te 1938. upisuje

---

1 Zanimljivo je spomenuti da se tada u istoj ulici rodio i znameniti industrijalac Marijan Badel. Gordan Radman Grlić, Miroslav Novak i Zdenko Uzorinac, Dolinar – pet života u jednom, Zagreb, 2003., 7-8

2 Majka Franjica Dolinar (Friedrich) rođena je 2. listopada 1892. godine, u brojnoj obitelji (imala je tri sestre i petero braće). Obitelj Friedrich je, među ostalim, bila i suosnivač jednog od najstarijih nogometnih klubova u Hrvatskoj – koprivničkog HŠK Slavena. Svi članovi obitelji Friedrich bili su visoko obrazovani, s glazbenim umijećem, a osobito su bili angažirani u nekoliko sportskih grana. Stoga su na životni put Žarka Dolinara osobit utjecaj imali njegovi ujaci. Dragutin (Karlek) Friedrich, inače gimnazijski profesor prirodopisa i zemljopisa, bio je jedan od uspješnijih sportaša u hrvatskoj sportskoj povijesti: državni reprezentativac u nogometu, tenisu, atletici, hokeju na ledu i klizanju. Sudionik je Olimpijskih igara u Parizu, te s bratom državni prvak u tenisu. Ujak Krešimir Friedrich, doktor prava i generalni ravnatelj PTT (pošte) Banovine Hrvatske, bio je teniski prvak države i Davis cup reprezentativac, a kao nogometaš nastupao je u zagrebačkom HAŠK-u. Treći ujak Ferdo Friedrich, bio je viši financijski inspektor, a igrao je nogomet u koprivničkom Slavenu, te bio istaknuti sportski dužnosnik. Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, Podravski zbornik, 26/27, Koprivnica, 2001., 296. Žarko Dolinar je zapisao: »Moj najveći kapital je moja majka, prijatelji i uvjerenje da svakom mogu pogledati u oči«. Radman-Novak-Uzorinac, o.c., 7

3 Kao raritet navodimo da je iz Novog Sada 1928., kao osmogodišnjak, prvi put posjetio Jadran. Branko Pleše, Biografija Žarka Dolinara, rukopis, 1

4 U Zagrebu je obitelj Dolinar stanovala u Primorskoj ulici 4/I

Slika 2. Roditelji Žarka Dolinara, Jakob i Franciska, rođena Friedrich

Slika 3. Žarko i Boris Dolinar, s mamom Franciskom (Franjicom) Dolinar-Friedrich

studij na Veterinarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.[5]

Dolinar je neka predavanja slušao i na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, što je kasnije nastavio i u Švicarskoj, gdje se uglavnom i posvetio humanoj medicini. Kao gimnazijalac Žarko se bavio s nekoliko sportova, a njegova karijera kao sportaša dosegla je uskoro nacionalne vrijednosti. Ipak, on ni u kojem trenutku ne napušta fakultetsko obrazovanje, ali se studiranje ipak odužilo. Godine 1939. na prvenstvu u Kairu, Dolinar osvaja prvu hrvatsku medalju na nekom svjetskom prvenstvu, (u stolnom tenisu), što je bitno utjecalo na njegov daljnji životni put i karijeru. Tijekom Drugog svjetskog rata obitelj Dolinar ostaje u Zagrebu, pa je Žarko mobiliziran u domobrane, te do 1945. služio u veterinarskoj bolnici (za konje) u Zagrebu.[6] Znatno manje je nastupao kao sportaš, a do 1943., s grupom kolega sportaša iskazao se u spašavanju Židova, te kasnije dobio najviše priznanje Izraela.[7] Do početka 1946. proveo je u veterinarskoj bolnici, koja je u Zagrebu djelovala u okviru Jugoslavenske narodne armije.

Unatoč zauzetosti sportskim natjecanjima, Dolinar 1948. diplomira na zagrebačkom Veterinarskom fakultetu, gdje je i doktorirao 1959. na temu »Osobitosti redukcije lisnjače«.[8] Kao odličan student Dolinar je 1949. zaposlen kao asistent na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu, na Zavodu za anatomiju, histologiju i embriologiju. Već kao asistent Žarko se dokazao kao potencijalno vrlo plodan znanstvenik, a isticao se i po uspješnosti pedagoškoga rada sa studentima. Godine 1948. oženio se Juditom Duić, kolegicom iz ASK »Mladost« u Zagrebu, inače studenticom farmacije, a obitelj seli i na novu adresu.[9]

---

5 Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, Podravski zbornik, 26/27, Muzej grada Koprivnice, 2001., 295-296

6 Žarko Dolinar mobiliziran je 1943., te je završio i srednju domobransku školu u Varaždinu, pa je jedno vrijeme služio u VI. sanitarnoj pionirskoj satniji. Kasnije je (do kraja rata) služio u činu narednika-đaka u zagrebačkoj veterinarskoj bolnici za konje. Branko Pleše, Biografija, o.c., 2

7 U Dolinarovoj grupi za spašavanje Židova djelovali su i njegov brat Boris, zatim Ico Hitrec, Franjo Punčec, Nikola Pajević i drugi. Djelovanje grupe je 1943. otkriveno, te je Nikola Pajević likvidiran, a ostali su mobilizirani u domobrane NDH. Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, o.c., 296-297

8 Franjo Frntić, Anđelka Stipčević Despotović, Žarko Dolinar, natuknica, Hrvatski biografski leksikon, 3, Hrvatski leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1993., 464-465

9 Judita Duić je kćerka zagrebačkog arhitekta, a obitelj Dolinar seli u Bosansku 34. Godina 1952. Žarko i Judita dobivaju kćerku Dijanu. Kao svjetskom prvaku (London 1954.), Žarku je dodijeljen stan u Ulici Karla Mrazovića 5, koji je koristio do kraja života (bez obzira na djelovanje u Švicarskoj)

Njegovo bavljenje i humanom medicinom, rezultiralo je i inozemnom afirmacijom. Zato je Dolinaru, kao uglednom sportašu i znanstveniku (koji je tada bio na kraju sportske karijere), 1961. Kantonalna vlada u švicarskom Baselu dodijelila jednogodišnju stipendiju za specijalizaciju na tamošnjem Medicinskom fakultetu.[10] S obzirom da je uvidio da mu za stjecanje novih znanja na baselskom Zavodu za anatomiju neće biti dovoljna jedna studijska godina, potkraj 1962. zatražio je od matičnog zagrebačkog Veterinarskog fakulteta produženje boravka u Švicarskoj. Iako to odobrenje nije dobio, odlučio je trajno ostati u Baselu (gdje je dočekao mirovinu i gdje je umro 2003. godine). Bio mu je to životno važan potez, jer se u Švicarskoj razvio u istaknutog znanstvenika, te postao »stanovnik svijeta«. Zaposlen je na Zavodu za anatomiju Medicinskog fakulteta u Baselu, a predaje i na drugim fakultetima, te surađuje s najpoznatijim medicinskim stručnjacima iz Švicarske i svijeta.[11]

Slika 4. Oba brata Dolinar, Boris i Žarko, igrala su stolni tenis

Radeći u Švicarskoj, Dolinar je nastojao s Hrvatskom i zavičajem održavati što tijesnije veze, iako su se odnosi tadašnjih jugoslavenskih vlasti (i medija) uvelike ohladili, jer Žarko je bio emigrant (aktivan u razvijanju društvenog života hrvatske zajednice u Švicarskoj). U toku »hrvatskog proljeća«, 1970. je ipak bio izabran i za predsjednika Lige protiv raka u Hrvatskoj. Bio je suosnivač i predsjednik prvog ogranka Matice hrvatske u Švicarskoj, u Baselu 1967. godine. Prema švicarskim propisima morao je biti umirovljen na Medicinskom fakultetu u Baselu 1986., ali je i dalje predavao i bavio se znanošću – doduše sve više surađujući na hrvatskim fakultetima. Bio je i vrlo aktivan u pružanju pomoći Hrvatskoj tijekom Domovinskog rata, a nakon 1991. sve je češće u Hrvatskoj, radeći na afirmaciji sporta i znanosti. Bio je i član (pa i predsjednik) brojnih međunarodnih znanstvenih i sportskih asocijacija i udruga.[12]

Dolinar se nije u životu bavio politikom, iako je poticajem obiteljske tradicije već pred Drugi svjetski rat postao članom Hrvatske seljačke stranke (člansku knjižicu potpisao mu je Vladko Maček). Uvijek je bio protiv parolaškog nacionalizma i lažnog hrvatstva. Bio je djelatan domoljub, koji je neizmjerno volio i pomagao Hrvatskoj.[13] U doba stvaranja samostalne Hrvatske bio je osobito aktivan. Radio je na osnivanju ogranaka HDZ-a u Švicarskoj (iako nikad nije bio član), prikupljanju pomoći za domovinu, a poznata je njegova proklamacija o slobodnoj Hrvatskoj, koju je proveo zajedno s nobelovcem Vladimirom Prelogom, a podržali su je brojni nobelovci širom svijeta. Bio je prijatelj i znanac mnogih europskih političara, pa i prijatelj s dr. sc. Franjom Tuđmanom (još od poratnih godina, kada je Žarko

[10] Za švicarsku stipendiju predložio ga je tada znameniti profesor Wolfgang Heidegger. Neposredno prije toga Žarko je dobio i najviše jugoslavensko odličje, Orden rada sa srebrnim vijencem, kojim ga je odlikovao predsjednik Josip Broz Tito. Zdenko Uzorinac, Znanstvenik, učitelj i ambasador sporta, Bjelovar, 1990.

[11] U Basel se 1963. doselila i Žarkova supruga Judita, zajedno s kćerkom Dijanom. Živjeli su u kući u Furfelderstrasse 14, u mirnoj baselskoj četvrti Richen. Branko Pleše, Biografija…, o.c., 2

[12] Emotivno je teško proživio smrt dragih osoba: sportskog suigrača Vilima Harangoza (1975.), majke Franjice (1977.), sportskog idola Dragutina Friedricha – Karleka (1980.) i brata Borisa (1992.). Branko Pleše, Biografija…, o.c., 2-3

[13] Dolinar se kroz život vodio humanim pravilima: »Najteže je biti bespomoćan, a najlakše je bespomoćnom pomoći« i »Ne idi spavati dok nisi nešto dobro učinio«. Goran Grlić Radman, Miroslav Novak, Zdenko Uzorinac, Dolinar…, o.c., 29-32

bio primoran igrati za beogradski »Partizan«).[14]

Uz nekoliko slavenskih i glavnih svjetskih jezika, Dolinar je poznavao još desetak jezika iz raznih dijelova svijeta (ukupno 16). Kao poliglot, vrhunski sportaš i znanstvenik, cijeli život je upoznavao nove krajeve, narode i države, jer »najbolje se uči i napreduje putovanjem i upoznavanjem kulture drugih naroda«. O toj svojoj pasiji, Žarko je zabilježio: »Tijekom svog života proputovao sam 152 države svijeta, susreo sam se »face en face« s kremom svjetskog estradnog, političkog i osobito sportskog i znanstvenog vrha. Primili su me u audijenciju dvadesetipet predsjednika države. Radi upoznavanja ljudi imam prijatelja u svakom gradu i kamo god odem svuda me dočekaju maltene raširenih ruku. Uz to, član sam 27 međunarodnih ustanova i asocijacija«.[15]

Slika 5. Žarko Dolinar sa suprugom Juditom i kćerkom Dijanom

Kako je mnogo putovao, većinu svojih rođendana, pa i božićnih i novogodišnjih blagdana, nije dočekivao u Baselu, nego kod prijatelja u svijetu. Kao primjer navodimo doček nove godine 1984. u dalekom Johannesburgu (kod prijatelja Franje Punčeca Čange), a 70. i 80. rođendan slavio je u svojoj Hrvatskoj – u Zagrebu (u hotelu Esplanade, a pod pokroviteljstvom koprivničke Podravke). U Hrvatsku je najradije dolazio u Zagreb, ali dakako i u zavičajnu Koprivnicu, Bjelovar, Čakovec i drugdje. Često je posjetio i malu podravsku Grabrovnicu, gdje se poklonio stvaralaštvu slavnog pjesnika Petra Preradovića. Odlazio je rado i na Jadran, posebice na otok Pag (nije se volio kupati, ali je redovito šišao mlade Pažane!). Nakon što je postao počasni građanin rodne Koprivnice, njegova bolest (rak prostate) sve se više širila. Nisu mu mogli pomoći ni njegovi svjetski poznati medicinari u Baselu, gdje je i umro 9. ožujka 2003. godine.[16]

SVJETSKI SPORTSKI REZULTATI

Žarko Dolinar, koprivnički dječarac iz Frankopanske ulice, izrastao je u red najboljih sportaša Hrvatske i ovog dijela Europe. Njegova natjecateljska karijera kao stolnotenisača trajala je punih 25 godina – od 1935. do 1960., a sportu i stolnom tenisu ostao je vjeran do kraja života (kao igrač u eksibicijskim susretima, promoviranju sporta, sudjelovanjem u sportskim udrugama, savezima i institucijama, vođenjem klubova, stalnim nastojanjima za bolji položaj sporta i sportaša i slično). Dolinar je bio prvi hrvatski sportaš koji je nastupio na nekom svjetskom prvenstvu (Kairo, 1939.), a za reprezentaciju svoje zemlje igrao je čak 101 puta (6 puta za Kraljevinu Jugoslaviju, 12 puta za Banovinu Hrvatsku, 9 puta za tzv. Nezavisnu državu Hrvatsku, te 74 puta za SFR Jugoslaviju). Zagrebačke »Sportske novosti«

[14] Osobito je svijetom odjeknuo istup Žarka Dolinara, kada je 1993. primajući u Jeruzalemu nagradu »Pravednik među narodima«, rekao da se zaboravlja da je tijekom Drugog svjetskog rata u Srbiji likvidirano i protjerano više Židova nego u Hrvatskoj (što zločine NDH-a nimalo ne opravdava).

[15] Nemalo se iznenadio jedan znanstvenik iz Pakistana, kada mu se Dolinar na znanstvenom skupu u Baselu obratio na njegovu urdu jeziku. Goran Grlić Radman, Miroslav Novak, Zdenko Uzorinac, Dolinar…, o.c., 166

[16] Kasnije je pokopan na zagrebačkom groblju Mirogoj. Umro je na dan kada je prije 40 godina primljen na Medicinski fakultet u Baselu. Franjo Frntić, Anđelka Stipčević Despotović, Dolinar Žarko…, o.c., 464-465; Branko Pleše, Biografija…, o.c., 3

Slika 6. Žarko Dolinar pred rodnom kućom u Frankopanskoj ulici u Koprivnici

i beogradski »Sport« proglasili su ga 1954. najboljim sportašem Jugoslavije, godine 1956. proglašen je igračem desetljeća u zemlji, a 2000. uvršten je među najbolje sportaše Hrvatske u 20. stoljeću. Bio je 2. na svjetskoj ranglisti stolnotenisača svijeta 1954. godine. Hrvatska ga je 2002. nagradila s najvišom državnom sportskom nagradom, »Franjo Bučar«.[17]

Teško je samo brojčano rezimirati Dolinarove sportske rezultate i uspjehe. Od 1939. do 1959. sudjelovao je na 7 svjetskih prvenstava, odnosno bio je u svim reprezentacijama s kojima je država sudjelovala na svjetskim prvenstvima. Na njima je osvojio 8 medalja (1 zlatnu, 4 srebrne i 3 brončane). Uspješno je sudjelovao i na čak 34 međunarodna prvenstva pojedinih država u svijetu: prvenstvo Jugoslavije 6 puta, Engleske 6, Austrije 4, Nizozemske 4, Rumunjske 3, Italije 2, Irske 2, Slovačke 2, te po jedan puta na prvenstvu Mađarske, Skandinavije, Švicarske, SSSR-a i Argentine. Na spomenuta 34 međunarodna prvenstva osvojio je prvo mjesto, a na još 26 prvenstava bio je finalist. Bio je pobjednik na 11 internacionalnih turnira u stolnom tenisu, te velik broj manjih turnira gradova i regija. Dolinar je bio državni prvak čak 24 puta (Banovina Hrvatska 3 naslova, NDH 9 i SFRJ 12 naslova), a osvojio je i 16 naslova prvaka Zagreba. Prvak Hrvatske bio je 15 puta (6 puta pojedinačno, 2 puta u parovima (s. O. Kosijem) i 7 puta ekipno – kao igrač »Akademičara« i ASTK »Mladost«. Na rang listama najboljih igrača Jugoslavije (od 1945. do 1957.) prva dva mjesta dijelio je s Vilimom Harangozom (samo je 1955. između njih bio Josip Vognc). Itd. Ovim smo nabrojili samo najznačajnije nastupe Žarka Dolinara u natjecanjima s celuloidnom lopticom. Nastupa je bilo na tisuće – po broju natjecanja Dolinar se u svoje doba ubrajao među najaktivnije sportaše u svijetu.[18]

Uz sportske gene znamenite hrvatske sportske obitelji Friedrich, Žarko Dolinar se sportom počeo baviti vrlo rano, kao pučkoškolac u Novom Sadu. Zanimalo ga je više sportova koji se igraju loptom – nogomet, rukomet, tenis i stolni tenis. Počeo je igrati nogomet u pionirskoj ekipi novosadskog NK Radnički **(1934.),** ali je prestao igrati taj sport nakon jedne sportske povrede (prijelom noge). Posvetio se stolnom tenisu, jer je s bratom Borisom kod kuće »pikao« lopticu na stolu veličine oko 150 cm. Nije imao reket s drškom, pa ga je posebnom tehnikom držao prstima. Tim stilom, poznatim pod imenom »penholder« nastavio je praktički igrati cijeli život, te je to bio određeni Dolinarov sportski »zaštitni znak«. Godine **1935.** obitelj seli u Ljubljanu, gdje Žarko igra stolni tenis u SK »Korotan« u kojem igra i nogomet. Tu je po prvi put registriran kao igrač, a braća Dolinar u dvorištu su dobila i pravi stol za stolni tenis. Na klupskom prvenstvu (1935.), Žarko je u svojoj kategoriji osvojio prvo mjesto, a s bratom

[17] Branko Pleše, Žarko Dolinar – sportska biografija, rukopis; Zdenko Uzorinac, Zagrebački pingić, Skener Studio, Zagreb, 2003., 58-67

[18] Branko Pleše, Žarko Dolinar – sportska biografija, rukopis; Franjo Frntić, Anđelka Stipčević Despotović, Dolinar Žarko, natuknica, Hrvatski biografski leksikon, 3, Hrvatski enciklopedijski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1993., 464-465; Zdenko Uzorinac, Zagrebački pingić, Skener Studio, Zagreb, 2003., 58-65; Zdenko Uzorinac, ur., 50 godina Stolnoteniskog saveza Jugoslavije, Zagreb, 1978., 24-62; Gordan Grlić Radman, Miroslav Novak, Zdenko Uzorinac, Dolinar – Pet života u jednom, Zatajil te ne bum nigdar, Stela film, Zagreb, 2003.; Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, Podravski zbornik, 26-27, Muzej grada, Koprivnica 2001., 295-301

Borisom bio je pobjednik u paru. Tada je osvojio i prelazni pokal ljubljanskog gradonačelnika Vladimira Ravnikara. Najdraži trofej iz tih prvih natjecateljskih dana, Žarku je bila jedna tintarnica, koja je kasnije imala svoje mjesto uz pokale sa svjetskih prvenstava.[19]

Slika 7. Na Zrinskom trgu u Koprivnici, nakon proglašenja Žarka Dolinara Počasnim građaninom, 2000. godine (slijeva: Dedi, Sačer, Friščić, Dolinar i Feletar)

Potkraj **1936.** obitelj Dolinar seli u Zagreb, a Žarko se odmah uključuje u salezijanski SK »Mladost«, da bi od sredine **1937.** igrao za tada trofejni klub »Table Tenis Club« (TTC). Kao član »Mladosti«, Dolinar po prvi put nastupa na ekipnom prvenstvu Jugoslavije, a kao član TTC-a na pojedinačnom prvenstvu Jugoslavije.[20] Kao maturant **1938.** osvojio je seniorsko prvenstvo u stolnom tenisu grada Zagreba, kao i u muškom paru. Još dva prva mjesta tada su obilježila karijeru Žarka Dolinara: bio je prvi na državnom prvenstvu srednjih škola (i u paru, s Vladimirom Telišmanom), te prvak Dravske banovine na natjecanju u Ljubljani (i u paru, s Brankom Marićom).[21]

Godina **1939.** bila je osobito značajna u karijeri Žarka Dolinara, kada je po postignutim uspjesima postao svjetski stolnoteniski as. Početkom godine, još kao član TTC-a, osvojio je prvenstvo Trešnjevke (i u paru s Franjom Blažijem), zatim prvenstvo Jugoslavije, a od 7. do 13. ožujka sudjelovao je kao prvi hrvatski sportaš na svjetskom prvenstvu u Kairu. Tu je osvojio pojedinačno brončanu medalju, a u paru s Tiborom Harangozom srebro. Sudjelovanje na prvenstvu u Kairu tada je bila prava avantura – organizacijski, financijski, sportski i po izazovima samog putovanja i boravka. Tada se u sportu sudjelovalo doista amaterski i sa srcem, bez značajnije materijalne potpore. Jugoslavenski stolnoteniski savez bio je organizacijski nesređen, raspolagao je s ograničenim sredstvima, pa su natjecatelji uglavnom morali sami organizirati i platiti sudjelovanje.[22] O tomu Žarko mnogo kasnije (1999.) piše da je ekipa oformljena zadnji čas i da se do Kaira putovalo pet dana: »Konačno odluka je pala: reprezentacija, petorica za

[19] Od 75 mečeva koje je igrao u ljubljanskom klubu, Dolinar je pobijedio u 53 meča. Prvi trener mu je bio Vojo Dinovski.

[20] Dne 26. rujna 1938. odigran je susret između stolnoteniskih klubova TTC i Makaby, na kojem je pobijedila ekipa u sastavu Klement Heger, Rene Bonnot i Žarko Dolinar. Za Makaby je igrao i Laci Hesner, kasnije dobar Žarkov prijatelj, kojega je spasio od progona u Drugom svjetskom ratu

[21] Na ekipnom prvenstvu Zagreba 1938. ekipa TTC-a u kojoj su igrali Boris i Žarko Dolinar, izgubila je u finalu od braće Vilima i Tibora Harangoza iz Subotice. Kasnije se Žarko osobito sprijateljio s Vilimom Harangozom, s kojim je u Londonu 1954. osvojio i svjetsko prvenstvo

[22] O pripremama za Kairo Dolinar piše i ovo: »Radi jako dalekog Kaira, skupog i neugodnog putovanja, organizirani su mnogi turniri, odnosno prikupljanje novaca. Pod predsjednikom dr. Emilija Zahradke, odlazi jedna delegacija u Beograd na Ministarstvo, koje daje manju svotu novaca. Naš brojni tisak (Zagreb tada ima 6-7 listova, koji vrijedno spominju i agitiraju za odlazak) u znak protesta da igrači moraju sebi platiti put piše se mnogo, a bosanski prvak Rafael Salom (Makaby, Zagreb) organizira akciju i turnir za »novog prvaka države«. Poslao mi je 240 dinara – dirljivo i nezaboravno«. Žarko Dolinar, Lažno pokriva istinito, Povijest hrvatskog športa, 120/30, Zagreb, 1999., 18-22

Slika 8. Nakon proglašenja Žarka Dolinara Počasnim članom NK Slaven-Belupo u Koprivnici (s Brankom Plešeom i Miroslavom Novakom)

momčadsko prvenstvo, glasi: Laci Heksner (plaća 700 din), Maks Marinko (Hermes, Ljubljana, učitelj-početnik, oslobođen od plaćanja), Žarko Dolinar (TTC, Zagreb, plaća 1200 din), Tibor Harangozo (TTC, Subotica, plaća 2100 din), Adolf Hersković (Makaby, Zagreb, plaća 2100 din), zatim Radovan Kalda, vođa puta, te Klement Hegger tajnik JTTS, i još igrači: Egon Mersamer (Makaby, Zagreb) i Karl Stein (Makaby, Zagreb), plaćaju po 2700 dinara.«[23]

Uspjeh na svjetskom prvenstvu u Kairu, Dolinaru je otvorio put na sva slijedeća svjetska, državna i gradska prvenstva, na kojima je slijedećih 20 godina postizavao izuzetno uspješne rezultate. Pojedinačno i u paru (uglavnom s Franjom Blažijem) Žarko je u ljeto 1939. osvojio prvenstvo Dravske banovine, Siska, Bjelovara, pa i Subotice (gdje su igrala odlična braća Harangozo). Konačno, nakon ovih uspjeha, Žarko i Boris Dolinar dobili su poziv da pristupe zagrebačkom Hrvatskom akademskom športskom klubu (HAŠK), što je bilo ostvarenje njihovih snova. Članom su braća Dolinar postali 1. listopada 1939., a Žarko je odmah osvojio prvenstvo kluba, a na studentskom prvenstvu države osvojio je sve naslove.

Zbog rata u Europi, u **1940.** bilo je sve manje natjecanja i u stolnom tenisu. Pojedinačno prvenstvo Jugoslavije održano je u Zagrebu: u polufinalu je Boris Dolinar izgubio od Josipa Vogrinca, a Žarko Dolinar od Maksa Marinka. Žarko je potom osvojio prvenstvo HAŠK-a, Banovine Hrvatske i druge turnire, a krajem godine u Zagrebu je održan stolnoteniski troboj država: naša ekipa (Žarko Dolinar, Tibor Harangozo i Ladislav Hexner) pobijedila je Mađarsku sa 5:1, a Nijemce sa 5:2. Početkom **1941.**, najznačajniji turnir na kojem je sudjelovao Dolinar održan je u Berlinu, gdje je u pojedinačnom natjecanju bio prvi, kao i u paru (s Marinkom). Nijemcima je najteže palo što je jugoslavenska reprezentacija (Dolinar, Hexner, Marinko) sastave njemačkih gradova: München (5:0), Dresden (5:0), Leipzig (8:0), Zebrst (8:0), Kassel (8:0) i Worms (5:0)! Povratak našoj ekipi u domovinu omogućio je tadašnji veleposlanik u Berlinu, kasnije nobelovac Ivo Andrić i to zadnjim vlakom koji je vozio za Zagreb. Nakon stvaranja NDH-a, Žarko je osvojio prvenstvo nove države i prvenstvo Zagreba. Bilo je sve manje natjecanja, a u **1942.** Dolinar je osvojio pojedinačno i ekipno prvenstvo Zagreba, te međunarodno prvenstvo Bratislave.[24]

Tijekom rata braća Dolinar nastupala su na nekim natjecanjima, jer su tako spašavali sebe, ali s kolegama vodili organiziranu mrežu koja je spašavala hrvatske Židove (njih više od 350). Među njima je bilo dosta upravo sportaša. Tijekom **1943.** Žarko je još nastupio na državnom susretu s Rumunjskom, a bio je i na prvenstvu u Bratislavi. Potom je prokazana njegova djelatnost na spašavanju Židova, te je mobiliziran u domobrane, gdje je i **1944.,** pa do kraja rata služio u vojnoj veterinarskoj službi.

Odmah nakon rata Žarko je mobiliziran u JNA, ali mu je kao vrhunskom sportašu omogućeno da se bavi i stolnim tenisom. Postao je članom zagrebačkog FD »Akademičar«, čija ekipa (Žarko Dolinar, Kosi, Telišman), te već 8. srpnja **1945.** odigrala susret s ekipom ZOFD »Mladost« (Uzorinac, Vinek,

[23] Žarko Dolinar, Lažno pokriva…, o.c., 21

[24] Branko Pleše, Žarko Dolinar – sportska biografija, o.c., 1-3

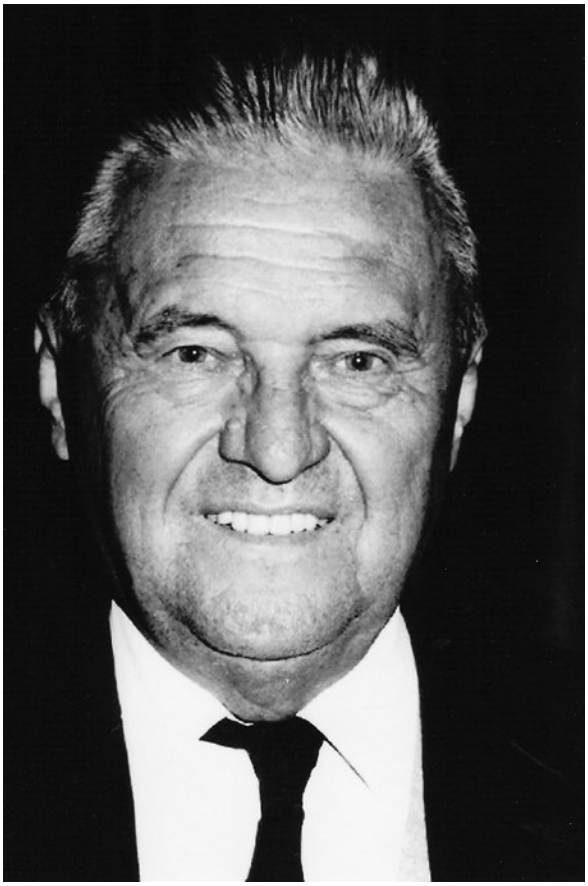

Slika 9. Žarko Dolinar kao 75-godišnjak

Ratković) – Žarkova ekipa je pobijedila 5:4. Organiziraju se turneje po gradovima širom zemlje, kako bi se afirmirao stolni tenis, te brojni susreti među stolnoteniskim klubovima, s ekipama JNA i slično. U Beogradu je 21. listopada 1945. organiziran susret sa Čehoslovačkom, koja je tada bila svjetski prvak (ekipa Žarko Dolinar i Tibor i Vilim Harangozo je izgubila s tijesnih 4:5).[25]

Tijekom **1946.** već bilo znatno više natjecanja, a novoosnovani Fiskulturni savez Jugoslavije (FISAJ) određuje stolnotenisačima da se svakako bave bar s još jednim sportom u prirodi, da su dužni sudjelovati na sletovima, krosevima i fiskulturnim priredbama, te da valja rabiti naziv »stolni tenis«, a ne kao nekad – »table-tenis« ili »ping-pong«. Kao student Veterinarskog fakulteta Žarko je u veljači 1946. nastupio na sveučilišnom prvenstvu Jugoslavije, na kojem je pobijedio, pa prvo mjesto zauzeo je i u paru (zajedno s Juditom Duić, koja mu je kasnije postala supruga). Prvo poslijeratno prvenstvo Jugoslavije održano je u ožujku 1946. u Subotici – u finalu je Žarka Dolinara pobijedio Vilim Harangozo, a u paru su braća Harangozo bila bolja od para Dolinar-Kosi. U studenom 1946. Žarko je sudjelovao na višednevnoj turneji po Slovačkoj, Moravskoj i Češkoj, gdje je odigrao 16 susreta.

U **1947.** godini Žarko Dolinar učlanjuje se u AKD »Mladost« (koji je bio slijednik HAŠK-a), a broj nastupa se znatno povećao, omogučivši Dolinaru da mnogo trenira i igra, izrastajući tako u igrača svjetskog stolnoteniskog vrha. Nakon što je osvojio tri prva mjesta na prvenstvu Jugoslavije, Žarko se opravdano ljuti što je FISAJ otkazao sudjelovanje na svjetskom prvenstvu u Parizu, gdje je trebao braniti medalju iz Kaira (1939.).[26] U svibnju 1947. u Zagrebu je odigrano međunarodno prvenstvo FNRJ, uz sudjelovanje svjetske elite, a Žarko je u finalu izgubio od mađarskog internacionalca Ferenca Sidoa. Igrao je i na sletovima u Beogradu i Pragu, a na kraju godine bio je nagrađen od Fiskulturnog saveza Hrvatske i proglašen najboljim stolnotenisačem FNRJ.

Na međunarodnom prvenstvu Rumunjske, Dolinar osvaja pojedinačno drugo mjesto, a u paru (s Vilimom Harangozom) je prvi. U siječnju **1948.** također premoćno osvaja međunarodno prvenstvo Temišvara. U veljači 1948. Žarko sudjeluje na prvom poslijeratnom stolnoteniskom svjetskom prvenstvu u Londonu, gdje je državna reprezentacija FNRJ osvojila peto mjesto (ekipu su činili: Žarko Dolinar, braća Harangozo, Vogrinc i Uzorinac). Nastupa na brojnim turnirima: u Beogradu je osvojio »Blaženov memorijal«, na prvenstvu Jugoslavije u Zagrebu u svibnju 1948. bio je drugi (kao i u paru, s Otmarom Kosijem), osvaja međunarodno prvenstvo Rumunjske u Bukureštu i Slovačke u Bratislavi, a i prvak je Hrvatske (i ekipni s timom »Mladosti«).

[25] Rekonstrukcija događanja iz tih godina omogućena je prema novinskim izrezima, koje je marljivo skupljao i sačuvao Žarko Dolinar

[26] U AKD »Mladost« Dolinar je vodio stolnotenisku sekciju, tenisku njegov ujak, znameniti Dragutin Friedrich-Karlek, a nogometnu Ico Hitrec

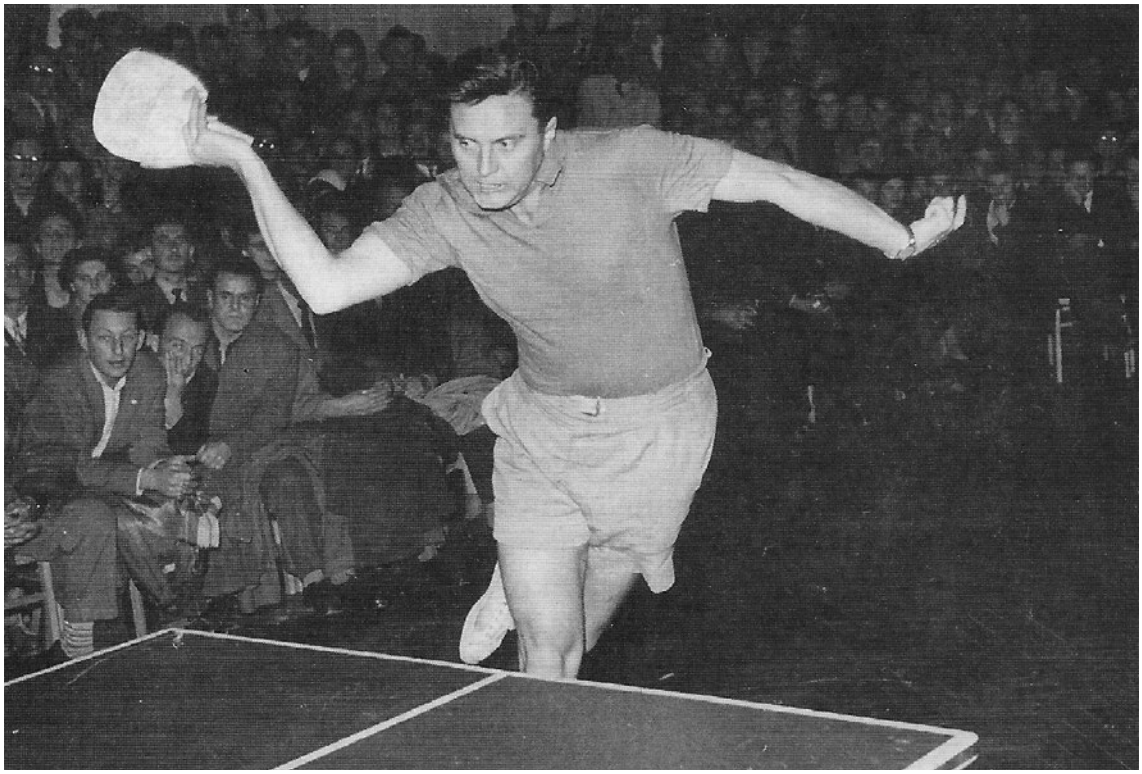

Slika 10. Znameniti Dolinarov „bekhend drajv" u stolnom tenisu

U **1949.** igra se ponajviše u zemlji, jer je Jugoslavija blokirana poradi Rezolucije Informbiroa (iz 1948.). Na svjetskom prvenstvu u Stockholmu (u veljači 1949.) naša je ekipa bila sedma (Žarko Dolinar, braća Harangozo, Vogrinc i Nandor Roža). Na III. saveznom stolnoteniskom turniru u Beogradu Žarko osvaja prvo mjesto, a na međunarodnom prvenstvu Jugoslavije u Opatiji pojedinačno treće mjesto. Na prvenstvu Jugoslavije, koje je u studenom 1949. odigrano u Subotici, Dolinar je osvojio prvo mjesto, pobijedivši u finalu Vilima Harangoza. Nažalost, za svjetsko prvenstvo u Budimpešti, početkom **1950.,** jugoslavenski igrači nisu mogli dobiti vize! Žarko u veljači osvaja turnir u Kranju, a na jakom međunarodnom prvenstvu u Londonu, par Dolinar-Harangozo osvaja prvo mjesto. U Beogradu je u ožujku 1950. Stolnoteniski savez Jugoslavije, a početkom travnja u Zagrebu i Stolnoteniski savez Hrvatske, što je znatno poboljšalo rad stolnotenisača. Dolinar je 1950. osvajač i međunarodnog prvenstva Irske i Italije, a na prvenstvu Jugoslavije u Beogradu, Vilim Harangozo u finalu pobjeđuje Žarka Dolinara.

U ožujku **1951.** znamenita dvorana »Wienerkonzerhaus« bila je poprište novog stolnoteniskog prvenstva svijeta, na kojem je jugoslavenska reprezentacija osvojila brončanu medalju (V. Harangozo, Ž. Dolinar, Vogrinc, Uzorinac i Gabrić). U pojedinačnoj konkurenciji Dolinar je u četvrtfinalu ispao od sjajnog Andreadisa. Od brojnih ostalih natjecanja na kojima je sudjelovao Dolinar 1951., valja spomenuti državno prvenstvo u Beogradu – to je u finalu od Dolinara (opet) bio bolji Vilim Harangozo, a oni su u paru bili pobjednici.[27] Poradi nedostatka financija, naša ekipa ne putuje u veljači **1952.** na svjetsko prvenstvo u daleki indijski Bombay, iako su odigrana izlučna natjecanja. Na državnom prvenstvu u Zagrebu, Dolinar je bio drugi (u finalu ga je pobijedio V. Harangozo), kao i u ekipnom natjecanju – od »Mladosti« je bolji bio subotički »Spartak«.

[27] U natjecanjima tih je godina dosta nastupala i Judita Dolinar (Duić), Žarkova supruga. Na prvenstvu svijeta u Beču bila je 11., pobijedila je u parovima (sa Zdenkom Urek) na državnom prvenstvu u Beogradu 1951., te prvenstvo Hrvatske – pojedinačno i u paru sa Zdenkom Urek

Godina **1953.** za Žarka je bila burna, prvenstveno zbog svjetskog prvenstva u Bukureštu, početkom ožujka. Najprije naši igrači nisu mogli dobiti vize, potom je svjetska teniska federacija ITTF zaprijetila otkazivanjem prvenstva, pa su jugoslavenski natjecatelji ipak putovali u Rumunjsku. Gotovo blindirani jugoslovensko-rumunjsku granicu prolazili su kroz minsko polje i žičane ograde. Na prvenstvu po prvi put sudjeluju i reprezentacije Kine i Brazila, a naši su ostvarili srednje rezultate – najbolji je bio opet Dolinar, koji je u mješovitom paru, s Austrijankom Lindom Wertl, osvojio srebrnu medalju. Kao vrhunski igrač Žarko je 1953. pozvan u Argentinu i Čile, gdje je na brojnim turnirima i susretima propagirao stolni tenis, a osobito su mu draga uspomena susreti s našim iseljenicima. Na državnom prvenstvu Jugoslavije 1953. Dolinar nije sudjelovao zbog protesta o nepovoljnom položaju stolnog tenisa i lošoj organizaciji natjecanja, a sudjelovanje su otkazali i svi »Mladostaši«.[28]

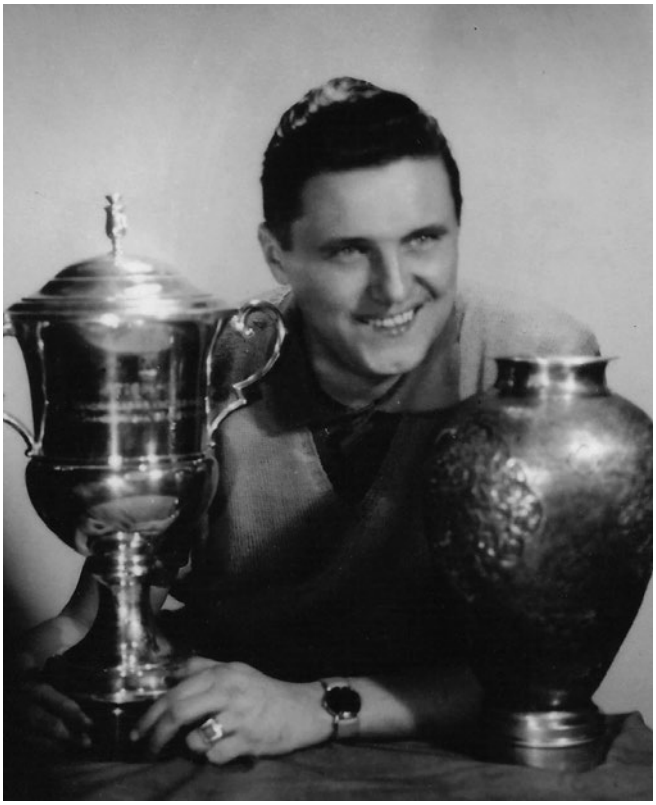

Slika 11. Žarko Dolinar u Londonu 1954., prigodom osvajanja svjetskog prvenstva u stolnom tenisu

Za Žarka Dolinara, ali i za hrvatski (jugoslavenski) stolni tenis, zacijelo je najuspješnija bila **1954.** godina. Na svjetskom prvenstvu u Londonu, od 6. do 14. travnja 1954., naš sjajni par Žarko Dolinar i Vilim Harangozo osvojili su zlatnu medalju. Bilo je to prvi put u povijesti hrvatskoga sporta da je jedan naš sportaš osvojio svjetsko prvenstvo. Reprezentacija je nastupila u sastavu: Ž. Dolinar, V. Harangozo, Vogrinc, Gabrić, Grujić i Barlović, te igračice Čović, Nikolić i Vrzić.[29] Do trona su Žarko Dolinar i Vilim Harangozo došli u teškim susretima s najvećim tadanjim svjetskim stolnoteniskim asovima: Ogimurom i Tomitom, te Barnom i Hageaurerom. Naša reprezentacija ekipno je bila četvrta, a Žarko Dolinar u pojedinačnom natjecanju osvojio je svjetsku broncu.[30]

Tijekom 1954., a posebice nakon osvajanja zlata u Londonu, Dolinar je vrlo mnogo nastupao, a radio je i na boljoj organizaciji i propagiranju stolnog tenisa širom Hrvatske i Jugoslavije. Te je godine, primjerice, osvojio međunarodno prvenstvo Engleske, Skandinavije, Nizozemske, Austrije i Švicarske, međunarodne jake turnire u Klagenfurtu, Innsbrucku, Genevi i drugdje, prvenstvo Jugoslavije u Ljubljani i međunarodno prvenstvo države z Beogradu. Prvenstvo Hrvatske u Kaštel Sućurcu osvojio je bez izgubljenoga seta. Stolnoteniski savez Hrvatske izabrao je Dolinara za potpredsjednika, a priznanja su

[28] Branko Pleše, Žarko Dolinar – sportska biografija, o.c., 4-5

[29] Tako je Dolinar osvojio dva »Zlatna lava Wembleya«, a igralo se pred oko 12.000 gledatelja u slavnoj londonskoj areni – »Wembley Empire Pool«. Zdenko Uzorinac, 50 godina Stolnoteniskog saveza…, o.c., 40-41; Branko Pleše, Žarko Dolinar – sportska biografija, o.c., 5-6

[30] U London je reprezentacija putovala vlakom. Josip Vogrinc se »pobrinuo« za dramatiku putovanja, jer je na jednom njemačkom kolodvoru otišao piti vodu i zakasnio na vlak. Potom je »ganjao« raznim prijevoznim sredstvima reprezentaciju i dostigao je do Ostendea, prije prijelaza Kanala. U svojem stilu, Žarko je tu Vogrincovu avanturu komentirao: »Da se to dogodilo u Rumunjskoj, Jožu bismo još danas tražili po Sibiru!«. Inače, mnogo kasnije je Dolinar ispod pokala »Zlatni lavovi« napisao: »Šteta što vrijeme ne možemo zaustaviti. Dali smo maksimum, kraj minimuma što smo primili«.

Slika 12. Nenadmašni stolnoteniski par: Žarko Dolinar i Vilim Harangozo

Slika 13. Žarko Dolinar s veteranima stolnog tenisa 1988. godine

stizala i iz zemlje i inozemstva. Proglašen je i sportašem godine Jugoslavije.[31]

Brojna nastupanja i uspjesi nastavili su se i slijedećih nekoliko godina. I u **1955.** je u Londonu bio uspješan – na Wembleyu je osvojio međunarodno prvenstvo Engleske. Svjetsko prvenstvo tada je odigrano u nizozemskom Utrechtu, na kojem je jugoslavenska reprezentacija bila peta, a Dolinar je osvojio drugo mjesto u pojedinačnom natjecanju (pobijedio je gotovo sve tadašnje svjetske asove, ali je na kraju izgubio od mladog Japanca Tanake). Slično je bilo u parovima, gdje su Dolinar i Harangozo u finalu izgubili od Andreadisa i Štipeka iz Čehoslovačke. Slijedili su još brojni turniri i prvenstva u mnogim gradovima i državama Europe i svijeta. U **1956.** Stolnoteniski savez Jugoslavije odlučuje da se ne putuje na svjetsko prvenstvo u Tokio (vjerojatno zbog nedostatka novaca).[32] Ipak, i te je godine bilo sjajnih rezultata, koje je Dolinar postigao u zemlji i inozemstvu.

Jugoslavenska reprezentacija, u kojoj je bio i Žarko, otišla je na svjetsko prvenstvo **1957.,** koje je održano u Stockholmu u ožujku. Naša reprezentacija u sastavu Ž. Dolinar, V. Harangozo, J. Vogrinc, Ž. Hrbud i V. Marković, ostvarila je osrednji uspjeh – dijelila je 5. do 8. mjesto, a bolje nije bilo niti u konkurenciji pojedinaca i parova. I na prvenstvu Jugoslavije, koje je održano u Zagrebu, Dolinar je ostvario osrednji rezultat, iako je zagrebačka publika zdušno navijala za svoga ljubimca. Ekipno prvenstvo Jugoslavije **1958.** je zadnje na kojem je sudjelovao Žarko Dolinar – sa svojim STK »Mladost« Zagreb i tada je osvojio naslov. U ožujku **1959.,** na svjetskom prvenstvu u Dortmundu, Žarko Dolinar se praktički oprostio od svjetskoga stolnog tenisa, završivši natjecanje ipak u gornjem dijelu tabli-

[31] Zbog čestog nastupanja Dolinar je imao problema na matičnom Veterinarskom fakultetu. Primjerice, dozvolu da putuje na prvenstvo Skandinavije dobio je tek na intervenciju »više instance«. Na državnom prvenstvu u Ljubljani (od 25. do 26. prosinca 1954.) Dolinar i Harangozo odbili su igrati rano u jutro, kako je iznenada promijenjen termin. Naime, to je učinjeno zato što su ovi igrači bili na božićnoj polnoćki, pa su bili nenaspavani. Bio je to pravi skandal, pa je Stolnoteniski savez Jugoslavije nakratko suspendirao igrače, a suspenzija je skinuta nakon pritiska javnosti i medija

[32] Stolnotenisači iz Hrvatske protestirali su protiv ovakve odluke, pa su članovi izvršnog odbora STSJ podnijeli ostavke (među njima i Boris Dolinar). Žarko zbog toga nije sudjelovao na državnom prvenstvu Jugoslavije u Subotici, a s njim se solidarizirao i Josip Vogrinc (prvenstvo je osvojio Vilim Harangozo).

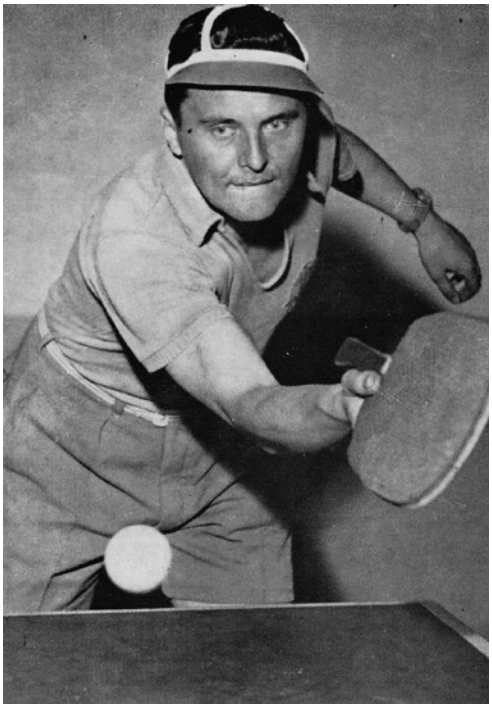

Slika 14. Žarko Dolinar je na specifičan način držao stolnoteniski reket

Slika 15. Žarko Dolinar s atletičarom Emilom Zatopekom („češka lokomotiva“)

ce. Iz zemlje i svijeta primio je bezbrojne čestitke na dugoj i uspješnoj karijeri. Prijatelji i Zagreb priredili su **1962.** u radničkom domu službeni oproštaj Žarka Dolinara od natjecateljske karijere, u njegovoj 42. godini. Uskoro je putovima znanosti odselio u švicarski Basel.[33]

I nakon prestanka bavljenja vrhunskim natjecanjima, Dolinar je cijeli život ostao vjeran sportu, pogotovo stolnom tenisu. Nastavio je igrati na brojnim ekshibicijskim susretima i turnirima, podupirao je razvoj stolnog tenisa u svijetu i osobito u Hrvatskoj (bez obzira što je živio u Švicarskoj). Osnivao je i bio članom europskih i svjetskih sportskih asocijacija, saveza, društava i udruga, te uvelike pridonio popularizaciji i razvoju sporta. Među brojnim drugim funkcijama, ovdje valja naglasiti da je Dolinar bio član uprave Akademskoga stolnoteniskog kluba »Mladost« (od 1945. pa sve do 1962., te predsjednik od 1958. do 1962.), zatim član Izvršnog odbora Stolnoteniskog saveza Hrvatske (od 1947. do 1962.), te predsjednik Komisije za fizičku kulturu Zagrebačkog sveučilišta (od 1959. do 1961.). Također je bio predsjednik kluba HAŠK u Baselu (1970.). Osobito je značajno što je Žarko bio jedan od osnivača svjetske sportske federacije Swaythling Club International (Stockholm, 1967.), a s nobelovcem Vladimirom Prelogom (kao počasnim predsjednikom) postaje predsjednik Academy of Sport Sciences (Fukaya, Japan, 1991.). Bio je i voditelj međunarodne asocijacije Sport Science Komittee i Table Tennis Faculty u Londonu. U njegovu čast osnovan je 1954. godine Kup Dolinar-Harangozo, koji se održavao u Zagrebu i Subotici sve do 1970. godine.[34]

ŽARKO DOLINAR U HRVATSKOJ I SVJETSKOJ ZNANOSTI

Kao i u sportu, Žarko Dolinar bio je dinamični znanstvenik: nije bio u vrhu svjetske znanosti, ali je ostvario zapažene rezultate u svojoj struci, a bio je nenadmašan populizator znanosti i izvrstan pedagog,

[33] Branko Pleše, Žarko Dolinar – sportska biografija, o.c., 1-9

[34] Franjo Frntić, Anđela Stipčević Despotović, Dolinar Žarko, natuknica, o.c., 464-465

koji je znao zainteresirati i odgojiti tisuće studenata i stručnjaka. Taj prinos razvoju znanosti sublimirao je Gordan Grlić Radman: »Žarko Dolinar polazio je klasičnu i realnu gimnaziju triju kultura – Novi Sad, Ljubljana i Zagreb – što je već sretna okolnost širokoga interesa u budućnosti. Na Zagrebačkom sveučilištu upisao je obje medicine – veterinarsku i humanu. Jedini je sportaš vrhunske kvalitete, koji je stekao titulu doktora znanosti, kao i venia et legendi, odnosno prava nastave ex cathedra u jednom jedinstvenom rekordu za pet fakulteta: najprije veterinarski, pa medicinski, farmaceutski, stomatološki i fiskulturno-športski, odgojivši više od 6500 liječnika, 3500 veterinara, 550 farmaceuta i mnogo sportaša (u Hrvatskoj i Švicarskoj, ali i iz cijeloga svijeta)«.[35]

O svom znanstvenom i pedagoškom radu, sam Dolinar je zapisao: »Nakon što sam svojedobno, hajde da tako kažem, izbačen sa zagrebačkog Veterinarskog fakulteta, to me je katapultiralo na najbogatije i jedno od najstarijih medicinskih sveučilišta, u Basel. Nesumnjivo svjetski centar proizvodnje lijekova, Basel je i grad desetak nobelovaca, grad humanizma i tolerancije. U Baselu sam često morao tri puta više raditi da bih bio jednak okolici, pa sam kao »dijete sreće« iz znanstveno-istraživačkog rada na genetici, sex-chromotinu, raku kože (dojke) i koronarnih krvnih žila, morao ući i u pedagoški rad, i tu sam zapravo postigao dosta toga, opterećen maksimalno s oko 1800 sati po semestru. Stekao sam pravo i beneficiju nositi tri doktorata i pravo ekskatedralne nastave na pet različitih fakulteta: 26 godina predavao sam na Medicinskom fakultetu pred oko 8000 izobraženih liječnika, 13 godina na Veterinarskom fakultetu s otprilike 3000 izobraženih veterinara, zatim na Farmaceutskom i Stomatološkom fakultetu, te Sportskoj akademiji. Napominjem da to i nije neki veliki uspjeh, nego odraz slučaja i primorane prilagodbe, te potrebe za stručnjacima u to doba, pogotovo u Baselu, za koji kažu da barem polovica njegova stanovništva radi u znanosti i istraživanju.«[36]

Što je, zapravo, značio Žarko Dolinar u hrvatskim i svjetskim prirodoslovnim znanostima, najbolje ilustriraju posvete dvaju znamenitih hrvatskih nobelovaca. Lavoslav Ružička je 1975. napisao: »Dolinar je jedan od najkompletnijih i najaktivnijih akademičara koje sam upoznao«, a nobelovac Vladimir Prelog 1995.: »Žarko je jedinstven u Hrvatskoj, Švicarskoj i svijetu«. A Dolinar je na jednom mjestu zapisao: »Za mene je možda najveće stručno i znanstveno priznanje da sam istaknut kao počasni član Hrvatskog liječničkog zbora, te počasni član Svjetskog kongresa medicinara održanog 1990. u Bremenu«.[37] Ovom prilikom bismo dodali da je Dolinar zacijelo i najutjecajniji znanstvenik 20. stoljeća, kojeg je dala Podravina i Koprivnica.

Žarko Dolinar počeo je studirati 1938. usporedo dva zagrebačka fakulteta – Medicinski i Veterinarski. Diplomirao je, zbog ratnih prilika, deset godina kasnije, a 1959. na Veterinarskom fakultetu obranio je doktorsku disertaciju, s temom »Osobitosti redukcije lisnjače (Equus Caballus)«.[38] Od 1949. do 1961. Dolinar se uglavnom posvetio veterini (a velik dio vremena posvetio je sportskim natjecanjima), postavši jedan od omiljenih profesora na Veterinarskom fakultetu Zagrebačkog sveučilišta. U to vrijeme se najviše bavi anatomijom, pa radi u Zavodu za anatomiju, histologiju i embriologiju na tom fakultetu, gdje ostvaruje zapažene rezultate u istraživačkom i posebice u pedagoško-odgojnom radu.

Prekretnica u njegovom znanstvenom i životnom putu bilo je dobivanje švicarske stipendije za usavršavanje na Medicinskom fakultetu u Baselu, kamo odlazi krajem 1961. godine. U Baselu radi u zavodu za anatomiju Medicinskog fakulteta, gdje se iskazao u nekoliko projekata humane medicine. Tada je osobite rezultate ostvario u proučavanju novootkrivenog sex-chromatina, koje istraživanje je pridonijelo boljem poznavanju karcinoma kože, pogotovo dojke. O tomu je u Baselu 1965. objavio i vrlo zapaženu citogenetsku studiju.[39]

---

35 Gordan Grlić Radman, Miroslav Novak, Zdenko Uzorinac, Dolinar – pet života u jednom, o.c., 93-98

36 Gordan Grlić Radman…, o.c., 93-94

37 Gordan Grlić Radman…, o.c., 109-112

38 Bila je to jedna od boljih disertacijskih radnji ostvarenih na tadanjem Veterinarskom fakultetu, koji ju je i objavio u tiskanom obliku 1959.

39 Žarko Dolinar, DNA Content and Area of Sex Chromatin in Subjetcs with Structural and Numerical Aberrations of the X Chromosome, Gemeinsam mit H. P. Klinger, J. Lindsten, M. Fraccaro und I. Barrai, Cytogenetics, 4, 96-116, Basel, 1965.,

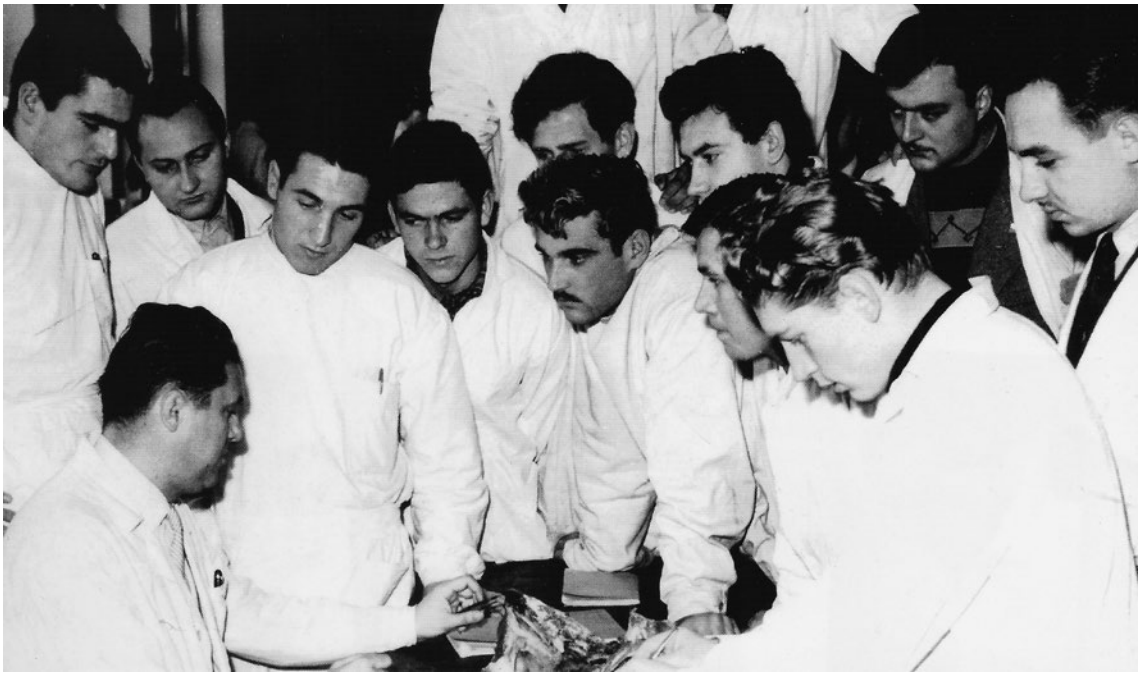

Slika 16. Asistent Žarko Dolinar sa studentima na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu

Nakon isteka stipendije, Dolinar odlučuje ostati u Baselu, u kojem se 1963. i stalno naseljava, a na Medicinskom fakultetu ostao je raditi sve do umirovljenja (i umro je u Baselu, 2003.). Već početnim rezultatima, Dolinar je u potpunosti opravdao povjerenje i podršku poznatog profesora Medicinskog fakulteta u Baselu, Wolfganga Heidiggera, koji ga je i predložio za stipendiju Kantonalne vlade. Na Medicinskom fakultetu, odnosno na njegovu Institutu za anatomiju, Dolinar je kontinuirano predavao studentima i izvodio znanstvena istraživanja gotovo 26 godina. Tu je 1969. stekao još jedan doktorat, sada iz humane medicine, te potom habilitirao i postao docent, pa uskoro i redoviti profesor (predavao je od 1969. do 1985.). U Baselu je predavao i na Stomatološkom fakultetu i to od 1978. do 1983. godine. Godine 1986. u Baselu je početkom mirovine izabran za profesora-emeritusa, što je najviše sveučilišno zvanje. Osim u Baselu, Dolinar je bio gost-profesor na brojnim svjetskim sveučilištima (u Americi, Europi, Aziji i, dakako, u Hrvatskoj). Za tu internacionalnu suradnju bio je i lingvistički spreman, jer je poznavao 15 jezika.[40]

Osobite uspjehe ostvario je Dolinar u pedagoškom radu sa studentima, jer su mu predavanja uvijek bila inovativna i zanimljiva. Na Medicinskom fakultetu u Baselu studenti su godinama izabirali Dolinara za najboljeg profesora, uvijek spremnog za suradnju i pomoć. Švicarci, kao i na američkim sveučilištima, stalno ocjenjuju sveučilišne profesora, prate njihov rad i dostignuća, o čemu zavisi njihova karijera i položaj u znanstvenoj zajednici. Zabilježeno je, primjerice, da je upravo Žarko Dolinar od 1976. do 1982. držao švicarski rekord u broju održanih predavanja i vježbi. Umjesto propisanih 25 do 45 sati, Dolinar je tjedno znao doseći i do 150 sati predavanja, vježbi i konzultacija.[41]

O svojem zanimljivom stilu održavanja predavanja, sam je zapisao: »Prvi sam uveo unutar predavanja, svakih dvadeset minuta, jednu kraću pauzu, odnosno »intermezzo musicale« – tri minute glazbe, recitala ili šala. Čini mi se da se to mojim studentima svidjelo. Kao asistent na zagrebačkom Veterinarskom fakultetu znao sam se poigrati na predavanjima ili seminarima, pokušavši zaskočiti studenta.

40 Zdenko Uzorinac, Znanstvenik, učitelj i ambasador sporta, separat, Zagreb, 1990.; Gordan Grlić Radman, Žarko Dolinar – znanstvenik i ambasador sporta, Bjelovar, 1990.

41 Gordan Grlić Radman i dr., o.c., 93-95

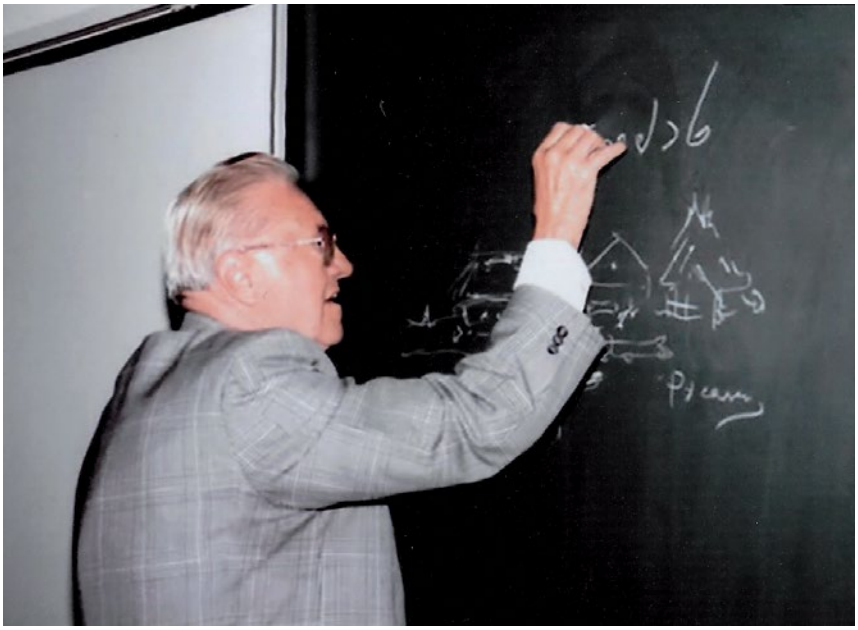

Slika 17. Žarko Dolinar na predavanju na Medicinskom fakultetu u Baselu

Bacio sam mu neku kost i dok je letjela viknuo sam: »Pogodi kako se zove?!«. No od studenata i svojih suradnika zahtijevao sam solidan rad i značajan napor. Valjda sam na to imao pravo s obzirom na manje-više nadprosječnu energiju koju sam ulagao u rad«.[42] Pišući zahvalu u povodu smrti Žarka Dolinara 2003., profesor Medicinskog fakulteta u Baselu, Udo Spornitz, sjetio se jednog, gotovo bizarnog, događaja iz 1965., kada je kod Dolinara bio mladi asistent. On piše: »Jednoga dana dr. Dolinar došao je pun entuzijazma na vrata Instituta za anatomiju, noseći jedno veliko slonovsko srce i to u ruksaku na leđima. On je to srce u baselskom Zoološkom vrtu toga dana izvadio iz upravo uginuloga slona. I puno ne čekajući, odmah je pristupio seciranju i detaljnom razrađivanju razlika između slonova i čovjekova srca. Moram podvući da je to slonovsko srce dr. Dolinar s velikim uspjehom koristio na predavanjima i vježbama sa studentima, što je pobudilo posebno zanimanje«.[43]

Žarko Dolinar bio je znanstvenik širokih interesa, pravi multidisciplinarni istraživač. Istraživao je mnoge teme iz veterine, ali prvenstveno i iz područja medicine, te sportske medicine i stomatologije. Prema ocjeni stručnjaka, najbolje radove Dolinar je ostvario na području anatomije, patologije, morfologije, citologije, histologije, embriologije i susjednih medicinskih i veterinarskih disciplina. Najviše je pisao na teme o nepotpunom okoštavanju skeleta, arheološkoj osteologiji, kliničkoj morfologiji, embriologiji, placentologiji, krvožilnoj opskrbi srca, anomalijama srca, radu ljudskoga mozga, a iskazao se i u istraživanju arheološke i paleontološke dijagnostike ljudskih i životinjskih iskopina, potpune osifikacije skeleta, raka kože, placentologije, sex chromatina, srčane krvne žile i slično. Proučavao je i važnost anatomije i patologije u povijesti umjetnosti, nastanak najstarijih sveučilišta, a obradio je i reformatore medicine i kemije – baselskog profesora Paracelsiusa, baselskog anatoma prof. Mieschera i druge. Zadnjih desetljeća života pobornik je znanosti i prakse genetike, tehnologije kod više od pet tisuća nasljednih osobina, odnosno bolesti.[44]

Iako je u znanosti ostvario u istraživanjima i projektima značajne rezultate, Dolinar je publicirao razmjerno malo znanstvenih i stručnih radova. Hrvatskoj javnosti poznato je gotovo 50 njegovih radova i članaka, ali ih je objavio zacijelo znatno više. Od časopisa u kojima je objavljivao, ističemo one vrlo

[42] Gordan Grlić Radman i dr., o.c., 95-96

[43] Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, o.c., 398-399; Gordan Grlić Radman i dr., o.c., 106

[44] Gordan Grlić Radman, Žarko Dolinar – znanstvenik i ambasador sporta, o.c., 10-12; Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, o.c., 298

ugledne na polju humane i animalne medicine: Veterinaria, Anatomischer Anzeiger, Verhandlung der anatomischen Gesswelschaft, Veterinarski glasnik, Acta anatomica, Britisch Veterinary Journal, Veterinarski arhiv, Folia historica medicinae, Radovi Medicinskog fakulteta u Zagrebu, itd.[45]

Kao i u sportu, Dolinar je surađivao, bio prijatelj ili znanac s velikim brojem znanstvenika i stručnjaka iz cijeloga svijeta (jednom je izjavio da se dopisivao s njih oko dvije tisuće). Za njega je od velike važnosti bila suradnja s najpoznatijim švicarskim i njemačkim medicinarima, pa i hrvatskim. Surađivao je i s hrvatskim nobelovcima u Švicarskoj, Vladimirom Prelogom i Lavoslavom Ružičkom. U kasnijim istraživanjima, uz anatomiju, posebno ga je zanimala genetika: »Govorio sam i pisao odavno o afirmaciji genetske tehnologije, i srećom, veliku većinu najava ja sam i pogodio. Geni odlučuju nagnuća, dispoziciju za sport ili umjetnost, geni odlučuju o stotinama karakteristika, anatomskih, fizioloških, kognitivnih značajki, o karakteru, naravi (koju kako znamo ne možemo mijenjati), stotinama sklonosti, sposobnostima ljubavi, hobija ili strasti«.[46] I vrhunski hrvatski arheolog Grga Novak (dugogodišnji predsjednik JAZU), uzeo je Dolinara u tim kod istraživanja znamenite hvarske Markove spilje. Tu je Dolinar pomogao u istraživanju osteoloških nalaza i determinaciji vrsta. Njegov znanstveni »izlet« u arheologiju dao je zapažene rezultate: na nalazištu Brodski Drenovac istraživao je podrijetlo kostiju i vrsta na ranom srednjovjekovnom groblju, a iskazao se i prinosima boljem poznavanju prehrane neolitskog čovjeka našega područja.[47]

Slika 18. Dolinar prigodom obrane doktorata iz humane medicine u Baselu

Uz brojna svjetska znanstvena priznanja, Dolinara je vrlo poštovala i hrvatska znanstvena zajednica. U svojoj domovini dobio je više priznanja. Ovdje ističemo proglašenje prof. dr. sc. Žarka Dolinara počasnim doktorom Sveučilišta Josip Juraj Strossmayer u Osijeku 1993. godine. Za visoko priznanje, Doctor honoris causa, tada ga je predložio i inaugurativno obrazloženje pročitao profesor emeritus, Antun Tucak, jedan od osnivača osječkog Medicinskog fakulteta i dopisni član HAZU.[48]

IZBOR IZ OSNOVNE BIBLIOGRAFIJE ŽARKA DOLINARA:

1. Žarko Dolinar, Apparatus locomotorius, Basel, 1977. (do 1984. još četiri izdanja)
2. Žarko Dolinar, Apparatus urogenitalis, Basel, 1980., 1982.
3. Žarko Dolinar, Jesus Christus in der Malerei, Basel, 1990.

[45] Gordan Grlić Radman i dr., o.c., 95-105; Franjo Frntić, Anđelka Stipčević Despotović, Dolinar Žarko, natuknica, o.c., 464

[46] Gordan Grlić Radman i dr., o.c., 94

[47] Osteološki nalazi i determinacija vrsta u Markovoj spilji na otoku Hvaru, prilog monografiji Grge Novaka: Markova spilja na otoku Hvaru, Arheološki radovi i rasprave, JAZU, Zagreb, 1959.

[48] Branko Pleše, Žarko Dolinar – biografija, rukopis, o.c., 1-4

4. Žarko Dolinar, Die Fibula pertita beim Pferde, D. Anat. ges. auf. d. 53, Versammlung in Stockholm vom 22. bis 25. August, 1956.
5. Žarko Dolinar, Veterinarstvo i veterinarski studij u Chileu, Utisci s puta po Južnoj Americi, Veterinaria, 4, Zagreb, 1955., 489-495
6. Žarko Dolinar, Die Fibula pertita beim Pferde, Anatomische Anzeiger, Ergenzungsheft, Basel, 103, 1956., 325-331
7. Žarko Dolinar, Organizacija engleskog veterinarskog fakulteta, Veterinaria, 5, Zagreb, 1956., 160-165
8. Žarko Dolinar, 53. kongres Udruženja anatoma u Stockholmu, Veterinaria, 5, Zagreb, 1956., 731-732
9. Žarko Dolinar (Ž. J. D.), Uz otkrivanje spomen-ploče profesoru Sakaru, Veterinarski vjesnik, 10, Zagreb, 1956., 949-951
10. Nikša Allegreti, Žarko Dolinar, Die Folgen der Unterbindung des Ductus panceraticus beim Meerschweinchen, Acta Anatomica, 31, 1957.
11. Žarko Dolinar, Die Fibularfraktur beim Pferde als Erscheinung und als eventuelle Ursache der Lahmheit, Acta Anatomica, 33, 245, 1957.
12. Borislav Žeškov, Josip Marolt, Eduard Vukelić, Žarko Dolinar, Fracture or congenital discontinuity of the fibula in the horse, The British Veterinary Journal, 114, 145-151, 1958.
13. Žarko Dolinar, Uroš Bego, Die Rumpf-Gliedmassenmuskeln der Giraffa camelopardis Massai, Acta Anatomica, 33, 245, 1958.
14. Žarko Dolinar, Die Fibularfraktur beim Pferde als Erscheinung und als eventuelle Urdsache der Lahmheit, C-R de la Reunion Anhn, D. A nat. Yugosl., Zagreb, 29. sept. au 1. Oct., 1957., 1958.
15. Žarko Dolinar, Osobitosti redukcije lisnjače (E. caballus), Disertacija, Veterinarski fakultet, Zagreb, 1959.
16. Žarko Dolinar, Preuss, F. Exenterierranleitung, Veterinarski arhiv, 30, Zagreb, 1960., 166
17. Žarko Dolinar, Osobitosti redukcije lisnjače (E. caballus), Veterinarski arhiv, 30, Zagreb, 1960., 272-276
18. Žarko Dolinar, Mila Kralj, Die Bedeutung der V. Auricularis magna des Rindes für die veterinaarmedizinische Injektionstechnik, Acta Anatomica, 41, 1960., 344
19. Žarko Dolinar, Biometrijski i topografsko-anatomski odnosi organa zdjelične i trbušne šupljine kao osnova rektalne pretrage, Veterinar, 10, 1, 1960., 15-25
20. Milan Kralj, Žarko Dolinar, O prikladnosti ogranaka velike ušne vene goveda za intravenoznu aplikaciju, Veterinarski arhiv, 31, 1961., 109-114
21. Žarko Dolinar, O Ognjenoj zemlji, Vjesnik u srijedu, 11, 73, 7, Zagreb, 1955.
22. Žarko Dolinar, Eugen Šooš, Die Vertenbraten der Nekropolis bei Brodski Drenovac, Acta Anatomica, 46, 168, 1961.
23. Gerhard Wolf-Heidegger, Žarko Dolinar, Prof. dr. sc. Božo Skerlj, 1094., 1961., Acta Anatomica, 50., 205-207, 1962.
24. Žarko Dolinar, Pavao Zelenka, Die Venae brachiocephalicae des Hundes und ihre Bedeutung für die Inektiontehnick, Acta Anatomika, 50, 370, 1962.
25. Žarko Dolinar, Kurt S. Ludwig, Makroskopische Betrachtung einiger Perissodactyla-Placenten (Pony, Esel und Zebra), Acta Economica, 50, 393, 1961.
26. Žarko Dolinar, Muški spolni organi. Ženski spolni organi, U: Sisson S., Anatomija domaćih životinja, Poljoprivredni nakladni zavod, 661-711, Zagreb, 1962.
27. Žarko Dolinar, Angiologija, U: Sisson S.: Anatomija domaćih životinja, Poljoprivredni nakladni zavod, 713-883, Zagreb, 1962.
28. Žarko Dolinar, S. Ludwig, E. Müller, Ein weitere Beitrag zur Kentnis der Placenten der Ordnung Perissodactyla: Zwei Geburtsplacenten des Indischen Panzernashorns (Rhinoceros unicornis L.), Acta Anatomica, 61, 331-354, 1965.
29. Berislav Miklaušić, Žarko Dolinar, Die digito-digitale Perkussion und topograpische Grenzbestimmung der Hercdampfund beim Pferd, Veterinarski arhiv, 36, 284-290, 1966.

30. Stjepan Rapić, Žarko Dolinar, Kentaur Hiron – osnivač veterinarstva u starih Grka, Folia historica medicinae veterinariae, 1, 39-42, 1977.
31. Žarko Dolinar, Istraživanja o porijeklu kostiju i vrsta ranosrednjovjekovnog groblja, Untersuchung über die Abstammung der Arten und Knochen des frühmittelalterlichen Gräberfeldes von Brodski Drenovac, Beitrag zu Vinski-Ercegovića, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, Zagreb, 1958.
32. Žarko Dolinar, Osteološki nalazi i determinacija vrsta u Markovoj spilji na Hvaru, Osteologische Befunde und Determination der Arten in der Markosgrotte am Insel Hvar, Beitrag zur Monographie Grga Novak, Arheološki radovi i rasprave, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, S., 51-55, 1, Zagreb, 1959.
33. Žarko Dolinar, Ishrana neolitskog čovjeka naših krajeva, Über der Ernährung des neolitischen Menschen Balkans, Kongress Jugoslawische Antropologische Geselschaft, Zagreb, 1961.
34. Žarko Dolinar, Ein weiterer Beitrag zur Kenntnis der Placenten der Ordnung Perissodactyla: Eine Geburtsplacenta von Equus L., Gemainsam mit K. S. Ludwig und e. Müller, Acta Anatomica, 53, 81-96, Basel, 1963.
35. Žarko Dolinar, Zur Kenntnis der Placenta des Panzernashorns, Verh. anat. Tagung, Lausanne, Acta Anatomica, 55, 393-407, Basel 1963.
36. Žarko Dolinar, Analiza i determinacija kostiju, Osteologische Befunde, Beitrag in prof. dr. S. Bešlagić, Grborezi – mittelalterliche Nekropole, 100-145, Sarajevo, 1964.
37. Žarko Dolinar, DNA Content and Area of Sex Chromatin in Subjects with Structural and Numerical Aberrations of the X Chromosome, Gemeinsam mit H. P. Klinger, J. Lindsten, M. Fraccaro und I. Barrai, Cytogeneticts 4, 96-116, 1965.
38. Žarko Dolinar, Ein weiterer Beitrag zur Kenntnis der Placenten der Ordnung Perissodactyla: Zwei Geburtsplacenten des indischen Pancernashorns (Rhinozeros unicornis L.), Acta Anatomica, 61, 331-354, 1965.
39. Žarko Dolinar, Chromatinstrukturen in den Zellkernen von Mammakarzinomen, Gemeinsam mit A. Kallensberger und a. Hagmann, Verhandl. D. Anat. Gesell., 61 Versam. in Basel, Marz 1966., Ergänzhungsheft zum 120. Band der Anatomischen Anzeigers, 1967.
40. Žarko Dolinar, Über die Omphaloplazenta der Perissdactyla, Verhandl. D. Anat. Gesell., 61, Versam. in Basel 1966., Ergänzungsheft zum 120. Band des Anatomischen Anzeigers, 1967.
41. Žarko Dolinar, Über ungünstige morphologische und etnogenetische Eigenschaften der Koronarartieren des Menschen, Referat am Kongress der jugoslavische Anatomen, Ohrid, 21.-24. September, 1969.
42. Žarko Dolinar, Die Myocardiocirculation und einige Anomalien der Koronarotsien und Koronargefässen bei Kindern, Referat I. Kongress der Pathologen, Zagreb, Radovi Medicinskog fakulteta, Acta Facultatis Medicinae Zagrabiensis, vol. XVIII., Suppl. 1, Zagreb, 1970.

Izvor popisa: Franjo Frntić, Anđelka Stipčević-Despotović, Dolinar Žarko, natuknica, Hrvatski biografski leksikon, 3, Hrvatski leksikografski zavod Miroslav Krleža, 464-465, Zagreb, 1993.; Gordan Grlić Radman, Miroslav Novak, Zdenko Uzorinac, Dolinar – Pet života u jednom, Zagreb-Bjelovar, 2003., 103-105

DOLINAR – PRAVEDNIK MEĐU NARODIMA

Žarko Dolinar cijeli je život bio veliki humanist, volio je pomagati ljudima, pa čak i onda kada je ugrožavao svoju materijalnu stabilnost ili karijeru. Tijekom Drugog svjetskog rata držao se poznate židovske poslovice: »Tko spasi jedan život, spasio je cijeli svijet«. Neizmjerno je volio svoju domovinu i zavičaj (što je djelatno pokazao i tijekom borbe za osamostaljenje Hrvatske), ali je bio i veliki internacionalac, uvijek je u ljudima vidio onu dobru stranu. Spašavajući Židove u Zagrebu od 1941. do 1943. stavio je na kocku i vlastiti život (baš kao i njegov brat Boris). I u sportskim natjecanjima bio je poznati fer-play igrač, dapače pomagao je suigračima.

Uz takve osobine jednog izrazitog humaniste, Dolinar je bio i spontani društven čovjek, volio je društvo, prijatelje i druženje – bio je spontani veseljak. »Bio je čovjek pun života. Originalnošću i

spontanošću intrigirao je sve oko sebe. Bio je neponovljivi kozer, sipao je iz rukava dosjetke, anegdote i viceve, a volio je i dobro vino«.[49] O toj karakteristici svojega karaktera, sam je zapisao: »Ne zaboravite da je moj četvrti fakultet, kojeg sam ovećom mukom ostvario, bilo društvo, pjesme, govorancije, šale, slobodarski pogled na svijet i nebavljenje politikom«.[50]

Njegov humanizam protegao se i na osnivanje i rad u brojnim društvima, klubovima, te humanitarnim organizacijama. Spomenimo samo da je Dolinar bio osnivač Društva prijatelja Matice hrvatske u Švicarskoj, te Lige protiv raka (u Hrvatskoj je bio i počasni predsjednik te Lige), a pokretač je i zajednice hrvatskih sveučilištaraca, koja se resila humanitarnim radom (AMAC – Almae Matris Alumni Croatiae). S Birosem Urbićem osnovao je humanitarnu organizaciju inozemnih sportaša-seniora (YOKS, Basel), bio je počasni član najstarijeg švicarskog društva Hrvata – HKZ (Hrvatske kulturne zajednice, Baden-Zürich). Vrlo je aktivan u hrvatskom i švicarskom Crvenom križu, te je jedan od rijetkih Hrvata koji su dobili prestižno međunarodno priznanje »Orden Henry Dunant«.[51] Poradi vrlo pozitivnog utjecaja sporta na zdravlje i odgoj mladih, cijeli je život predano radio na popularizaciji sportskih i rekreativnih aktivnosti. I kada je 2000. primio nagradu »Počasni građanin Grada Koprivnice«, poruku je poslao osobito mladeži: »Dolinar nam je poručio da preporučimo mladim Koprivničancima i Podravcima da se bave sportom, jer u njemu vladaju pravila igre i ponašanja i da se u sportu uči i pobjeđivati, ali ono što je važnije, i gubiti a znati se i dalje boriti. Na rastanku nam je rekao da mu je danas veliki dan, jer, iako je počasni građanin gradova u Americi, Japanu, Grčkoj i drugdje u Hrvatskoj (Pag), ipak je najljepše kada ti to priznanje daju u rodnom gradu. Obećao je tada da će se još mnogo puta »istom stazom« vratiti do voljenoga grada«.[52]

U kontekstu takvih humanih osobina i Borisa i Žarka Dolinara, bilo je jasno da su uložili sve svoje mogućnosti, riskirajući i vlastite živote, i u masovnom spašavanju Židova tijekom NDH-a. S bratom i (sportskim) kolegama, Žarko je od 1941. do 1943. sudjelovao u spašavanju oko 360 hrvatskih, mahom zagrebačkih, Židova. Dobrim dijelom bili su to sportaši i njihove obitelji. Za to svoje humano djelo primili su i jedno od najuglednijih svjetskih priznanja – Pravenik među narodima (u Izraelu).[53]

Kao studenti, Boris (22 godine) i Žarko (21) Dolinar, igrali su i trenirali pred Drugi svjetski rat u nekoliko zagrebačkih klubova, a među njima i u židovskom STK Makaby (koji je djelovao u okviru Židovske općine u Zagrebu). Igrači i toga kluba židovskog podrijetla našli su se početkom rata u životnoj opasnosti. U pomoć su im priskočili Boris i Žarko Dolinar (uz sudjelovanje još nekoliko prijatelja). Žarko je iskoristio svoju sportsku popularnost i sve češće odlazio u ustaško redarstvo, kako bi za svoje kolege (kojima je nadjenuo hrvatska imena i pribavio dokumente) pribavio propusnice. Uskoro se među židovskom mladeži pročulo da Žarko može pribaviti propusnice, pa mu se za pomoć obraćalo sve više ljudi. Zbog toga je s bratom Borisom u podrumu kuće (u Primorskoj ulici) uredio malu radionicu, gdje su izrađivali lažne dokumente. Boris je bio »meštar« za izradu pečata.[54]

---

49 Gordan Grlić Radman i dr., o.c., 129

50 Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, o.c., 299

51 Zdenko Uzorinac, Znanstvenik, učitelj i ambasador sporta, o.c., 3-4; Gordan Grlić Radman i dr., o.c., 129-130

52 Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, o.c., 300-301

53 Ovo priznanje primili su ljudi iz cijeloga svijeta, nežidovi različitih svjetonazora, nacija, vjera, ideologija, koji su izložili sebe i svoje obitelji, riskirali i vlastiti život, svoju sigurnost i slobodu, da bi spašavali jednu ili više osoba židovskog podrijetla od deportacija i smrti, a da za takav nesebični čin nisu dobili niti tražili nagradu. Godine 1953. na Brdu sjećanja u Jeruzalemu je osnovan muzej sjećanja na žrtve Holokausta – Yad Vashem, a 1963. je osnovan odbor za proglašenje Pravednika među narodima, kojim predsjeda sudac Vrhovnog suda Izraela. Odluka se donosi na temelju iscrpne i vjerodostojne dokumentacije. Do sada je u svijetu proglašeno 27.362 Pravednika među narodima. Sanja Švarc Janjanin, Žarko Dolinar – Pravednik među narodima, rukopis, Koprivnica, 2020.

54 Pred izraelskim Odborom o tomu je svjedočio Geza Gershon Apfel (inače tadanji zagrebački karikaturist), kojega su spasila braća Dolinar: »U teškim danima poslije ulaska njemačke vojske i dolaska ustaša na vlast 1941. godine, započela je hajka na Židove. U tim sudbonosnim danima sreo sam Žarka Dolinara, vrlo popularnog sportaša, koga sam upoznao za vrijeme njegovih čestih nastupa u Makabyu i imao čast da mi je postao trener. On mi je preporučio da se hitno sklonim iz Zagreba i, ako to želim, još isti dan nabaviti njemački »Passerschein« – propusnicu. Pozvao me da dođem kod njega u Primorsku ulicu, gdje mi je u dogovoreno

Takva aktivnost braće Dolinar nije mogla promaknuti ustaškom redarstvu, ali ipak još nisu spriječili i uhapsili popularne sportaše. Ipak uhitili su njihova oca Jakova, te ga smijenili s položaja suca – tek kasnije (1943.) Žarka su mobilizirali u domobrane. Braća Dolinar nastavila su sa svojom misijom spašavanja Židova, o čemu je svjedočio g. S. Stein (živio je tada u Rimu): »U kući Primorska 4 bilo je tada utočište mnogih progonjenih dobrovoljaca Židova i Slovenaca, a g. Žarko mi je sredinom juna 1941. izradio specijalnu legitimaciju sportskog saveza TTS s mojim imenom i putnim nalogom za odlazak u Sušak, nastup u Splitu i nastavak školovanja. Isto je opremio i braću Mirosavljević, Zorana i Miloša, i Kočana Kabilja s nekim njemačkim pozivima i originalnim žigovima berlinske centrale Olimpijskog komiteta i saveza TTS«.[55]

Slika 19. Žarko Dolinar u Jeruzalemu prima nagradu Pravednik među narodima 1993. godine

Dramatična su bila spašavanja nekih židovskih obitelji u kojima je Žarko osobno sudjelovao i vodio. Navodimo primjer spašavanja znamenite zagrebačke modne dizajnerice Žuži Jelinek, rođene Ferber i njenih gluhonijemih roditelja Izidora i Ruže, koje je Žarko osobno vodio u Sušak.[56] Braća Dolinar su izradom dokumenata pomogli i spašavanju revolucionara Gustava Perla Bende (koji je bio i istaknuti tadanji sportaš), pomogli su mu u bijegu iz ustaškog zatvora i skrivali ga u svojoj kući do odlaska u partizane.[57] O tomu je sestra Gustava Perla Bende, Židovka Ruth Dajč Perl svjedočila: »Naročito veliku zahvalnost mogu svjedočiti gospodinu dr. Žarku Dolinaru, što je osnovao memorijalni stolnoteniski turnir u Bjelovaru na uspomenu mom pokojnom bratu, kojemu su sportske i sve druge zasluge omalovažavane zato što je bio Židov«.[58]

Boris i Žarko Dolinar zbog spašavanja 360 hrvatskih Židova, u Jeruzalenu su 8. rujna 1993. proglašeni Pravednicima među narodima. Na kovanim medaljama, koje su tada primili, pisalo je »Tko spasi

vrijeme predao žigosanu i potpisana njemačku propusnicu, koja je značila život«. Mariam Steiner Avieser, Hrvatski pravednici, Novi Liber, Zagreb, 2008., 89-90

55 Zoran Vitas, Tko su hrvatski heroji koji su spašavali progonjene Židove, Hrvati i Židovi, emancipacija, zločin, asimilacija, Večernji list, Zagreb, 2020., 94-95

56 Zoran Vitas, Tko su hrvatski…, o.c., 93-96

57 Sanja Švarc Janjanin, o.c., rukopis

58 Miriam Steiner Aviezer, Hrvatski pravednici, o.c., 90-91

jedan život, spasio je cijeli svijet«. U njihovu čast u Aleji pravednika pokraj muzeja Yad Vashem, za Borisa i Žarka zasađena su dva drva rogača, koja u židovskoj simbolici označavaju dobrotu.[59]

STRAST U SLIKARSTVU I KOLEKCIONARSTVU

Uz izuzetne rezultate u sportu i znanstvenom radu, uz putovanja i upoznavanja kultura naroda širom svijeta, uz humanitarno i društveno djelovanje, golemi i neobuzdani talent i narav Žarka Dolinara obilno se očitovao i u nizu njegovih »hobija«. Zapravo, teško je pratiti i prikazati sve sklonosti i djelatnosti vječnog mladića iz koprivničke Frankopanske ulice. Kao da je u njemu djelovalo nekoliko osoba, ili, kako su to zapisali njegovi biografi (Gordan Grlić Radman, Miroslav Novak, Zdenko Uzorinac) u Dolinaru je, zapravo, »pet života u jednom«. Sam Žarko reći će: u tom talentu zasigurno su važni i »podravski geni, jer u Podravini pola stanovništva slika ili sakuplja vrijednije stvari«.

»Slikarstvo je najdraži hobi profesora Dolinara. Sam je naslikao više od 80 ulja na platnu, a kao asistent-nastavnik, mogao je nekoliko semestara posjećivati i tumačiti anatomiju na umjetničkoj akademiji. Inspiraciju je nalazio u živopisnim i slikovitim pejzažima rodne Podravine, u idiličnom zimskom ugođaju voljenog Zagreba ili bonaci njegova omiljena Paga.[60] Uz poetičan doživljaj mora, risao je barke i ribare dok vade pune mreže«. Njegovo slikarstvo nije imalo pretenziju visoke umjetnosti, ali je to bio vrlo solidan (amaterski) realizam, privlačan i razumljiv svakom čovjeku. Na svojim beskrajnim putovanjima upoznao je mnoge svjetske slikare i umjetnike, obožavao je posjete galerijama, muzejima i kulturno-povijesnim spomenicima. I sam je nešto pisao o slikarstvu i umjetnosti, u Baselu je 1990., primjerice, objavio studiju o prikazanju Isusa Krista u umjetnosti.[61]

Prema kazivanju samog Dolinara, on je tijekom života naslikao oko 150 slika u raznim slikarskim tehnikama. Uz njegovo bavljenje slikarstvom bila je vezana još jedna strast: stalno kontaktiranje s brojnim umjetnicima i strastveno prikupljanje umjetničkih djela. Njegova oveća zbirka sadrži djela prvenstveno hrvatskih slikara i kipara, ali i nekih svjetskih majstora. Tu su se našla djela najpoznatijih majstora hrvatske izvorne umjetnosti, naive (prvenstveno iz njegove Podravine): Ivan Generalić, Josip Generalić, Ivan Večenaj, Mijo Kovačić, Ivan Lacković Croata, Ivan Rabuzin i brojni drugi. U zbirci su i djela svjetskih slikara, poput Picassa, Modiglianija, Corota, Daubignya, Munkaczya, Robbe i drugih, te dakako klasika modernog hrvatskog slikarstva – Becić, Šimunović, Kraljević, Iveković i drugi. Nekoliko slikara i kipara, iz osobnog prijateljstva, izradilo je Dolinarove portrete.[62]

Velika strast Dolinaru je bilo **kolekcionarstvo.** Skupljanje predmeta i uspomena bila mu je svakodnevna potreba, a donosio ih je iz cijeloga svijeta. Neke njegove zbirke pripadaju među najveće u svijetu. A dijapazon predmeta koje je skupljao Dolinar bio je neobično širok i raznovrstan. Tako je prikupio jedno od najvećih svjetskih zbirki potpisa (autografa), koja sadrži oko 75.000 izvornika. Skupljao je i aforizme (6.500), umjetničke slike (oko 600), knjige i enciklopedije (oko 1.200), kazete (2.000), crteže poznatih umjetnika (1.100), skulpture (50), značke (1.800), marke (2.500), nalivpera (600), zatim i osobne stvari poznatih osoba, podloške za pića, etikete, naljepnice, kutije šibica, jelovnike, kazališne programe, biblije i molitvenike, numizmatiku, zbirke tala i kamena s povijesnih mjesta, diplome i pokale, vaze i čaše, kalendare, fotografije, gumbe (civilne i vojne), kosti čovjeka i sisavaca itd., a njegova hemeroteka (zbirka novinskih članaka) obilovala je izrescima o sportskim natjecnajima.[63]

---

59 Sanja Švarc Janjanin, o.c., rukopis

60 Gordan Grlić Radman i dr., o.c., 28

61 Žarko Dolinar, Jesus Christos in der Malerei, Basel, 1990.

62 Naivni slikar Ivo Cenkovčan (koji je živio u Frankfurtu) naslikao je Dolinara u sportskom izdanju, napisavši na slici: Podravski pajdaš – športaš. Na njoj Žarko drži (neispravno!) reket, a stol je podravsko žitno polje, mrežica je iz podravskog vinogorja, na stolu su liječničke slušalice, sudac je sam slikar, a u pozadini se vidi i Drava i podravsko selo. Dolinar je bio oduševljen slikom, jedino je imao prigovor što ga je slikar naslikao u žutoj majici. Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, o.c., 298-299

63 Nažalost, dio ove Dolinarove ostavštine već je nepovratno izgubljen ili raznesen, a dio se nalazi u Koprivnici (pleše, Podravka, Muzej grada), Zagrebu, Bjelovaru, Baselu i drugdje. Hrvatska Vikipedija, preuzeto 15.4.2021.; Branko Pleše, Naš Žarko Dolinar, o.c., 299-300

Slika 20. Žarko Dolinar sa svojim autoportretom

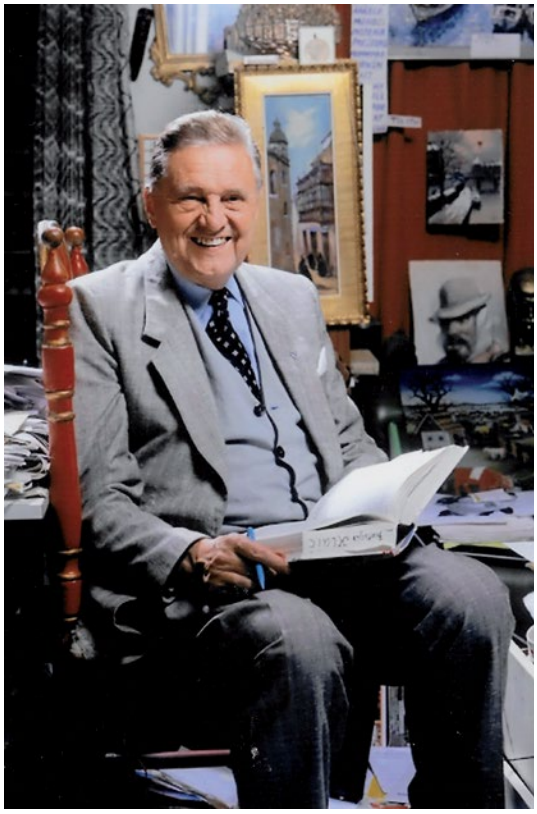

Slika 21. Žarko Dolinar u svojoj radnoj sobi

Slika 22. Žarko Dolinar u svojoj zbirci umjetničkih djela

Slika 23. Dolinar na slici naivnog slikara (Podravca iz Frankfurta) Ivana Cenkovčana

U njegovoj golemoj zbirci autografa nalaze se i potpisi, pisma i rukopisi najpoznatijih svjetskih ličnosti, kao što su: Pasteur, Darwin, Verdi, Turgenjev, Čajkovski, Wagner, Donizzeti, Puccini, Churchil, Hitler, Staljin, kraljica Elizabeta II., Chaplin, Sophia Loren, Majka Terezija, Papa Pio XII. itd., ali i s naših prostora: Šenoa, Stepinac, Tuđman, Tito, Pavelić, Maček, J.J. Strossmayer i brojni drugi, a u zbirci se nalazi i rodni list Karla Marxa, crtež Pabla Picassa i drugi rariteti. Te su zbirke Žarku mnogo značile, jer je u njihovo stvaranje trošio mnogo životnog žara i vremena. Ipak, kako je zapisao Žarkov prijatelj, Branko Pleše, »Dolinar je uvijek naglašavao da mu je najvrjednija, najbitnija i najpotrebnija »kolekcija« prijatelja i dobrih, poštenih ljudi, ističući da je među poznatima takvih manje, a među tzv. »malima« daleko više«.[64]

Možda bi bilo najbolje ovaj kratki i skromni prilog boljem poznavanju života i rada prof. dr. sc. Žarka Dolinara, **zaključiti** citatom, što ga je napisao osječki rektor, prof. dr. sc. Stanislav Marijanović, u povodu smrti ovog hrvatskog (i koprivničkog) velikana: »Žarko Dolinar je u više od sedam desetljeća, snažnom osobnošću obilježenog sudjelovanjem u športskom, javnom, znanstveno-nastavnom, organizacijski dinamičnom i dobročiniteljskom životu, ostavio tragove koji će svjedočiti o njemu kao čovjeku vrijednom, zaslužnom, pravednom i posve izuzetnom. Bio je i hrvatski domoljub osobnoga, nacionalnog i općeljudskoga nadahnuća: od ljubitelja kajkavske popijevke, koprivničko-križevačkih štatuta i slavonske tamburice, pa do onoga koji se zanosi Paracelsiusom i Kopernikom u Ferrari, Erazmom Roterdamskim u svojemu Baselu i Krležom i Preradovićem u svojem Zagrebu, od Dolinara koji se zavjetovao Hrvatskoj, vjernosti i dužnosti, prijateljstvu i čudorednosti u ponašanju prema njoj i svima svojima, sve do onoga Dolinara kojemu je svijet bio domovina, gradovi hrvatska veleposlanstava, a dvorane radni stolovi«.[65] Žarko Dolinar je zacijelo jedan od najvećih sportaša, znanstvenika i čovjeka kojeg je dala Podravina i Koprivnica.

LITERATURA I IZVORI (IZBOR)

1. BEGO, U., Bibliografija 1969.-1979., 60 godina Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 1982., 60, 293
2. Dolinar Žarko, Hrvatski leksikon, 1, Naklada Leksikon, Zagreb, 1996., 258
3. Dolinar Žarko, Leksikon JLZ, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1974., 223
4. DOLINAR, Žarko, Apparatus locomotorius, Basel, 1977. (do 1984. pet izdanja)
5. DOLINAR, Žarko, Apparatus urogenitalis, Basel 1980., 1982.
6. DOLINAR, Žarko, hrvatski anatom, stolnotenisač i kolekcionar, Hrvatska enciklopedija, 3, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb. 2001., 195

[64] Branko Pleše, Žarko Dolinar, katalog izložbe, Gradska vijećnica, Koprivnica, 2013.: Branko Pleše, Žarko Dolinar i NK Slaven, katalog izložbe, Muzej grada, Koprivnica, 30.6.-30.7.2010.

[65] Izjava prof. dr. sc. Stanislava Marijanovića, rektora Sveučilišta Josip Juraj Strossmayer u Osijeku, u knjizi: Gordan Grlić Radman i dr., o.c., 107-108

Slika 24. Žarko Dolinar u podravskom selu Grabrovnici, pred rodnom kućom Petra Preradovića

7. DOLINAR, Žarko, Jesus Christus in der Malerei, Basel, 1990.
8. DOLINAR, Žarko, Lažno pokriva i istinito, Povijest hrvatskog športa, 120, Zagreb, ožujak 1999., 18-22
9. DOLINAR, Žarko, Osobna arhiva i dio kolekcija, nalazi se kod Branka Plešea u Koprivnici
10. DOLINAR, Žarko, sjećanja, pribilježili Branko Pleše i Dragutin Feletar
11. FELETAR, Dragutin, Beitrag zur Geschichte des Sports im nordwesten Kroatiens, Geschichte der Körperkultur und des Sports im panonischen Raum in 19. und 20. Jahrhindert – Mogersdorf, 43, FF Press, Društvo za hrvatsku povjesnicu, Povijesno društvo Koprivnica, Zagreb, 2017., 9-24
12. FELETAR, Dragutin, Žarko Dolinar u hrvatskoj i svjetskoj znanosti, izlaganje na kolokviju o Dolinaru, Koprivnica, 10. 7. 2020., rukopis
13. FLANDER, Marijan, Žarko Dolinar, sportaš, Enciklopedija Jugoslavije, Jugoslavenski enciklopedijski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1984., 514
14. FRNTIĆ, Franjo, Dolinar Žarko, Sportska enciklopedija, 1, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb, 1975., 219
15. FRNTIĆ, Franjo, STIPČEVIĆ DESPOTOVIĆ, Anđelka, Žarko Dolinar, anatom, kolekcionar i stolnotenisač, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1993.
16. GRLIĆ RADMAN, Gordan, Znanstvenik i ambasador sporta Žarko Dolinar, Bjelovar, 1990.
17. IGLICA, M., Portret života jednog hrvatskog športaša i znanstvenika, Nova Hrvatska, 32/13, Zagreb, 1990., 19-20
18. Katalog izložbe Znanstvenik i ambasador sporta – Žarko Dolinar, ur. Gordan Grlić Radman, Muzej grada Bjelovara, Prosvjeta, Bjelovar, 1990.
19. KLARIĆ, Dražen, ur., Hrvati i Židovi, Emancipacija, zločin, asimilacija, Večernji list, Zagreb, 2018.
20. KRSNIK, Vladimir, Dolinar naše mladosti, Vjesnik, 50, Zagreb, 21. 7. 1990.
21. MORNAR, Zvone, Prigodom 10 godina igranja Žarka Dolinara, Hrvatski športski list, 1, Zagreb, 1945., 7
22. Obrazloženje nagrade »Počasni građanin grada Koprivnice«, koju je Žarko Dolinar primio 2000. godine
23. PLEŠE, Branko, ČIČIN MAŠANSKER, Goran, Nogometni klub Slaven Belupo, 100, 1907.-2007., NK Slaven Belupo, Koprivnica, 2008.
24. PLEŠE, Branko, Iz životopisa i dostignuća Žarka Dolinara, izlaganje na kolokviju o Dolinaru, Koprivnica, 10. 7. 2020., rukopis
25. PLEŠE, Branko, Naš Žarko Dolinar, Podravski zbornik, Muzej grada, Koprinica, 2000./2001., 294-301
26. PLEŠE, Branko, Žarko Dolinar – biografija, Koprivnica, 2010., rukopis
27. PLEŠE, Branko, Žarko Dolinar – sportska biografija, Koprivnica, 2010., rukopis
28. PLEŠE, Branko, Žarko Dolinar i NK Slaven Belupo, tekstovi u katalogu izložbe, Muzej grada, Koprivnica, 2010.
29. Prof. dr. Žarko Dolinar, Miles Christi, Portreti koje pamtimo, kratki film, HRT, Zagreb, lipanj 2001.

30. RADMAN GRLIĆ, Gordan, NOVAK, Miroslav, UZORINAC, Zdenko, Dolinar – pet života u jednom, Zatajil te ne bu nigdar, Stella film, Zagreb, 2003.
31. RADMAN GRLIĆ, Gordan, Zatajil te ne bum nigdar – Žarko Dolinar, domoljub i promicatelj Hrvatske, izlaganje na kolokviju u Dolinaru, Koprivnica, 10. 7. 2020., rukopis
32. REŽEK, A., 50 godina Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, 1919.-1969., Zagreb, 1971., 105-107
33. Rukopisna i kolekcionarska ostavština Žarka Dolinara, iz zbirki obitelji Dolinar (Basel), Legac (Stubičke toplice), Friedrich (Zagreb), Novak (Bjelovar), Pleše (Koprivnica), Babić (Zagreb), Krsnik (Maribor), te Podravke, Hrvatskog športskog muzeja Zagreb i Muzeja grada Koprivnice
34. STEINER AVIEZER, Miriam, Hrvatski pravednici, Braća Dolinar, Novi Liber, Zagreb, 2008., 89-91
35. ŠVARC JANJANIN, Sanja, Žarko Dolinar kao Pravednik među narodima, izlaganje na kolokviju o Dolinaru, Koprivnica, 10. 7. 2020., rukopis
36. Utakmice tenisača na stolu u Bjelovaru za Hrvatski kup, Novosti, Zagreb, 17. 2. 1941.
37. UZORINAC, Zdenko, ur., 50 godina Stolnoteniskog saveza Jugoslavije, 1928.-1978., Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1978.
38. UZORINAC, Zdenko, ur., 60 godina stolnog tenisa u Jugoslaviji, Stolnoteniski savez Slovenije, Ljubljana 1988.
39. UZORINAC, Zdenko, Zagrebački pingić, Skener studio, Žarko Dolinar, Zagreb, 2003., 58-66
40. UZORINAC, Zdenko, Znanstvenik, učitelj i ambasador sporta, prilog katalogu izložbe o Žarku Dolinaru, Muzej grada, Bjelovar, 1990.
41. UZORINAC, Željko, Ambasadori sporta – Žarko Dolinar i Dragutin Šurbek, Povijest sporta, 20, Zagreb, 1989., 100-105
42. VITAS, Zoran, Tko su hrvatski heroji koji su spašavali progonjene Židove, Hrvati i Židovi, Večernji list, Zagreb, 2018., 93-95
43. Zbirka Judaica, Muzej grada Koprivnice, dokumentacija
44. ŽARKO Dolinar i NK Slaven Belupo, katalog izložbe, Muzej grada, Koprivnica, 30. 6. do 30. 7. 2010.
45. Žarko Dolinar, Hrvatska Wikipedija, preuzeto 9. 4. 2021.
46. Žarko Dolinar, Tko je tko u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, Hrvatska ¸1941.-1945., Minerva, Zagreb, 1997.

SUMMARY

Humanist, scientist and athlete Žarko Dolinar (Koprivnica, July 3, 1920 – Basel, March 9, 2003) certainly stands out in the series of great names related to Koprivnica and Podravina throughout history. This paper provides an overview of data on the life and work of this important Koprivnica resident. The impetus for this research was a colloquium on Žarko Dolinar, which was organized by the City of Koprivnica, the City Museum and the Historical Society in 2020, on the occasion of its hundredth anniversary. In the first part of the paper, known and hitherto less known data from the biography of Žarko Dolinar are presented. As the Croatian Nobel laureate Lavoslav Ružička said about him, "Dolinar is one of the most complete and active academics I have ever met." Considering that Dolinar was intensely involved in sports (he was also a world champion in table tennis), science (in Zagreb and Switzerland), and especially in collecting and social and cultural activities, his biography is very rich and complex, so this paper presents only a small contribution to the comprehension of its work, and is perhaps an incentive for new and more thorough research.